Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ... 21-һээ гарана | № 252 (14363) | 1976 оной октябрийн 27, среда | Сэн 2 мүнгэн.

Советскэ Союзай ажалшад! Арадай ажахын түсэбүүдые эгээл бага гаргашатайгаар дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэгты! Түсэбөөр хараалагдаһан, технологическа ба ажалай журам бүхы аргаар бэхижүүлэгты! Үйлэдбэрийн арга боломжонуудые ээн ёһоор ашаглагты, материальна, ажалай болон финансын нөөсэнүүдые нягта нарниаар хэрэглэхэ ябадал түйлагты!

(КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряанһаа).

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленум 1976 оной октябрийн 25-да нээгдээ.

«СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гүрэнэй табан жэлэй түсэб тухай ба СССР-эй арадай ажахые 1977 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ нүхэр Н. К. БАЙБАКОВАЙ, „СССР-эй 1977 оной гүрэнэй бюджет тухай, СССР-эй 1975 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай" СССР-эй финансын министр нүхэр В. Ф. ГАРБУЗОВАЙ элидхэлнүүдые Пленум сонособо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВ Пленум дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлээ. Энэнь хэблэлдэ тунхагладаа.

Элидхэлнүүд тушаа нүхэд В. В. ЩЕРБИЦКИЙ—Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Д. А. КУНАЕВ—Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, М. С. СОЛОМЕНЦЕВ—РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ, Т. Я. КИСЕЛЕВ—Белоруссиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ, Г. А. АЛИЕВ—Азербайджанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, В. В. ГРИШИН—КПСС-эй Московско горкомой нэгэдэхи секретарь, С. Ф. МЕДУНОВ—КПСС-эй Краснодарска крайкомой нэгэдэхи секретарь гэгшэд үгэнүүдые хэлээ.

Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлнээр.

1976 ОНОЙ ОКТЯБРИИН 25-да КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ ДЭЭРЭ НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

...! Партиин XXV ...хойшо балайшье ехэ ...өөгүй, тэрэ гэһээр ...шахуу һара болобо. ... партиин абаһан ...эринүүдэй гүн гүн... ...пууритай байһа... ...дүршэл дээрэ, ...лион хүнүүдэй бо... ...хүдэлмэри дээрэ ...саа соо яһала лай... ...даһан байна.

...съездын хараалһан ... шугам хадаа ...экономическа хүсэ ...таһалгаряагүй саа... ...ехэдхэхэ, социалис ...харилсаае нарижуул... ...мунизм тээшэ манай ...дабшалтые ханга... ...олгоно. Партиин ха... ...ам оронол үмэнэ ...совет хүн бүхэнэй ...да хабаатай тон шу... ...асуудалнуудые шинд... ...тэ зорюулагданхай. ...тиимэһээ бүхы комму... ...бүхы совет арад ...дотоодын болон га... ...политикые халуунаар ... Эгээл тиимэһээ ...шиидхэбэринүүдые ...гээшэ хото, хүдөө... ...адай сэдьхэл зүр... ...хэрэг болоо бшуу. ...нүүд партидаа эти... ...иин бодото хэрэгээ... ...табьяата ажалаараа ...найдабарияа эли... ...харуулна.

...боложо байгаа Пле... ...партида, бүхы со... ...онсо ехэ үдха ша... ...Съезд «СССР-эй ара... ...ажахые 1976—1980 ...хүгжөөхэ гол шэг... ...ые» баталаа һэн. ...мүнөө бидэнэр удаа... ...м хэхэ — арбада... ...жэлэй түсэбые ха... ...үзэхэ ёһотойбди. ... хамта Пленум ...оной түсэб болон ...хаража үзэхэ.

...бюрогой заабаринуу... ...талбэри болгон, Ми... ...дэй Совет болон ...табан жэлэй ба ерэ... ...түсэбэй проект...нүүдые һайжаруулха талаар съездын һүүлээр нилээд ехэ хүдэлмэри хээ юм.

Энээнтэй хамта арадай ажахын хэдэн шухала ехэ асуудалнууд КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой болон Секретариадай заседаниинууд дээрэ хаража үзэгдэһэн байна. Абтаһан тогтоолнууд дотор тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаа. Эдэ хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэхэдэ, табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ нэмэлтэ арга боломжонууд олдохо байна.

Нүхэд Байбаков Н. К. болон Гарбузов В. Ф. гэгшэдэй элидхэлнүүд ойрын табан жэлдэ манай бэелүүлхэ зорилгонуудые харуулжа үгэхэ, арбадахи табан жэлэй болон ажахын удаадахи жэлэй гол онсо өөрэ зүйлнүүдые тодоруулха ёһотой.

Манай зорилго, ЦК-гай Пленумэй зорилго юуб гэхэдэ, табигдаһан проектнүүдые түбхын түрүүндэ политическэ талаһаань сэгнэн хараха, ороной социально-экономическа хүгжэлтэдэ эдэ проектнүүд партиин заабаринуудтай хэр таараланаб гэжэ хаража үзэхэ зорилго болоно.

Манай зорилго үшөө ямар бэ гэхэдэ, арадай ажахын түсэбүүдые дүүргэхэ эгээл ашаг үрэтэй тактика хараалха ёһотойбди. Харин тиимэ болохолоороо, бидэнэр хүдэлмэриингөө шиидхэхы газарнуудые элирүүлжэ тодорхойлхо, мүн партиина, комсомолой, совет болон ажахын органуудай эгээл ехэ анхаралаа хандуулха ёһотой табан жэлэй болон жэлэй түсэбүүдэй асуудалнуудые тобойлгохо, парти болон арадай хүсэсэ эгээл ехээр элсүүлхэ зүйлнүүдые тодорхойлхо ёһотойбди.

Пленумэй шиидхэбэринүүд партийна комитедүүдэй, бүхы коммунистнуудай бодото ажал ябуулгын дайшалхы программа боложо, ажалшадай политическэ болон ажалай эдэбхиие улам дээшэлүүлхэ шэглэлтэй эмхидхэлэй ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин үндэһэ һууринь болохо ёһотой.

Энээнтэй дашарамдуулан, би хэдэн һанамжа бодомжонуудые хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

Табан жэлэй проектые бүхы дээрэнь сэгнэлтэһээ эхилхэм.

Гол шэглэлнүүдые түсэбэй проекттэй зэргэсүүлэн хаража үзэхэдэ, юрэнхы экономическа бүхы показательнуудаар — национальна доходой ургалта, промышленностиин болон хүдөө ажахын продукциин, капитальна һомололгын ургалта, хүн зоной байдал һайжаруулга гэхэ зэргын показательнуудаар тус проект съездын заабаринуудтай таараланна гэжэ харагдана.

Арбадахи табан жэл хадаа айхабтар ехэ хэмжээнүүдэй, экономическа ехэ арга боломжын табан жэл юм. Арадай ажахын хүгжэлтэдэ 621 миллиард гаран түхэриг һомологдохо. Табан жэлэй туршада булад хайлуулга 27.2 миллион тонноор, нефть үйлэдбэрилгэ 149.2 миллион тонноор, газ — 145,7 миллиард кубическа метрээр, нүүрһэ — 103,7 миллион тонноор, электроэнерги абалга 341,4 миллиард киловатт-часаар ехэ болохо байна. Арадай хэрэглэмжын эд товарнуудые үйлэдбэрилгэ 45 1 миллиард түхэригөөр ехэ болохо. Мүн 40 миллион шахуу тонноор орооһо таряанай жэлэй дунда зэргын ургасын хэмжээн нэмээгдэхэ ёһотой.

Бүхы дээрэнь хэлэхэдэ, арадай ажахые хүгжөөхэ эгээл шухала показательнуудай юрэнхы ургалтань бүхы ороной түүхэдэ энэ табан жэл соо эгээл ехэ байха юм.

Гэхэтэй хамта түсэб зохёоходоо, шанар һайжаруулха ябадалда тон ехэ анхарал хандуулагдаха ёһотой. Эрхимээр ажаллаха, ашаг үрэтэйгөөр хүдэлхэ, эгээл ехэ үрэ дүн түйлан хүдэлмэрилхэ гэһэн партиин эрилтэ тэрээндэ харагдана.

Арадай ажахыда ажалай бүтээсэ 25 процентээр дээшэ болохо. Энээнэй ашаар промышленностиин продукциин ургалтын 90 процентые, мүн хүдөө ажахын продукциин бүхы ургалтые, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин нэмэлтэ бүхы хэмжээе түйлаха гэжэ хараалагдана.

Научно-техническэ дэбжэлтын түрүү зэргэдэ байгаа һалбаринууд үлэмжэ түргэнөөр хүгжөөгдэхэ юм.

Табан жэлэй туршада арадай ажахы нилээд ехэ шэнэ техникэ абаха. Технологи нарижуулха, түрүү янзын материалнуудые нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриие комплексноор оньһожоруулха, автомат нэбтэрүүлхэ тушаа хэдэн шухала хэмжээнүүд хараалагданхай. Эрдэм техникын түйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэдэ, продукциин өөрын үные нилээд доошолуулха арга олдожо, 1980 оноор бодомжолбол, хамтадаа 20 миллиард түхэригэй арьбалалта нэмэжэ хэхэ аргатай байхабди.

Партиин аграрна политикатай таарадуулан, хүдөө ажахын материально-техническэ үндэһэ һууриие саашадань батадхаха гэжэ табан жэлэй проектээр хараалагдана. Энэ хэрэгтэ 170 миллиард гаран түхэриг гаргашалагдаха. Энэмнай айхабтар ехэ мүнгэн шуу. Тэрэниие олохо гээшэ нилээд бэрхэтэй хэрэг байгаа гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Арадай ажахын бусад һалбаринуудан хэрэглэмжые зарим талаар хизаарлаха баатай бологдоо. Гэбэшье бидэнэр зорюута нимэ алхам хээбди, юундэб гэхэдэ, манай экономикын аграрна секторые мүнөө үеын эгээл дээдэ хэмжээндэ хүргэхэһөө ондоо шухала зорилго манай урда үгы бшуу.

Арбадахи табан жэлэй туршада 9 миллион шахуу гектар уһалагдадаг болон хатаагдаһан шэнэ газарнуудые хэрэглэжэ эхилхэ, 37 миллион гаран гектар бэлшээри һажуулха гэжэ хараалагдаа. Хүдөө ажахымнай 466 миллион гаран тонно үтэг жүүлгэ болон тэжээлэй химическэ нэмэлтэ, тэрэшэлэн хамта дээрээ 42 миллиард түхэриг сэнтэй хэдэн арбаад мянган машина болон механизмуудые абаха юм.

Бүри һаяхан эдэ тоонууд бүтэшэгүй ехэ тоонууд шэнгеэр һанагдаха байгаа. Харин мүнөө тэдэ манай түсэбүүдтэ оронхой. Манай түйлаһан бата бэхи экономическа үндэһэ һуури, манай дүн дүршэл, парти болон арадай хүсэндэ манай гүйсэд этигэлтэ эдэ тоонуудые бодото шанартай болгоно.

Мүн партиин XXV съездын тунхаглаһан үргэн ехэ социальна программа табан жэлэй түсэбэй проект дотор бодото һуурияа эзэлэнхэй гэжэ сэдьхэлээ ханангяар хэлэмээр.

Социальна программын хэмжээнүүд тухай хэлэхэ болоо һаа, иимэ тоонуудые дурдажа болоно. Табан жэлэй туршада хэрэглэмжын фонд 76 миллиард шахуу түхэригөөр ехэ болохо. Энэнь юһэдэхи табан жэлдэ түйлагдаһан ургалтаһаа 12 миллиард шахуу түхэригөөр ехэ. 100 миллиард түхэриг гээ байрын болон коммунальна барилгада. 20 миллиард — элүүрые хамгаалгын, гэгээрэл болон соёл культурын материальна үндэһэ һуури хүгжөөлгэдэ зорюулагдаха юм.

Совет хүнүүдэй ажабайдалай бүхы талыень һайжаруулха гэһэн съездын заабари иигэжэ бэелүүлэгдэнэ.

Арбадахи табан жэлэй социальна программын үшөө нэгэ онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, хүн бүхэндэ бодожо үзэбэл, бодото олзо доходой дунда зэргээр 21 процентээр дээшэлхэтэй хамта, бага олзо доходтой бүлэнэр бүри ехэ нэмэри абаха байна. 1965 ондо хүн зоной дүрбэн процентнь лэ бүлын гэшүүн бүхэндэ һарын 100 түхэригһөө дээшэ олзотой байгаа. Харин энэ табан жэлэй эсэстэ оронноймнай хүн зоной хахадынь шахуунь иимэ олзо доходтой болохо бшуу.

1980 оноор бодожо үзэбэл, имагтал ниитэ гүрэнэй социальна хэмжээ ябуулгануудта 17,7 миллиард түхэриг зорюулагдаха. Тусхайлбал, үйлэдбэриин бэшэ һалбаринуудай, — гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, соёл культурын, худалдаа наймаанай, ажаһуудалай болон коммунальна хангалгын 31 миллион хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһые дээшэлүүлхээр хараалагдана.

Арбадахи табан жэлдэ эгээл бага хэмжээнэй салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин болон түлбэринүүдые дээшэлүүлхэ шэнэ шата эхилхэ юм. Дунда зэргээр хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһэн һарын 170 түхэриг хүрэтэр, харин колхозниигуудай ажалай түлөөһэн — 116 түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлэгдэхэ байна.

Эхэнэрнүүд болон үхибүүдэй байдал һайжаруулха талаар ехэ юумэн хэгдэхэ. Хүдэлдэг эхэнэрнүүд үхибүүнэйнгээ нэгэ наһа хүрэтэрнь тэрэнээ харууһалхын тулада зарим тэды түлэгдэдэг амаралтатай болохо юм. Һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудта ябадаг үхибүүдэй тоо 3 миллион шахуу хүнөөр олошорхо.

Ажалай ветерануудмнай обществын хүн зон дотор ехэ һуури эзэлдэг. Арбадахи табан жэлдэ эгээл бага хэмжээнэй пенси дахин дээшэлүүлэгдэхэ, колхозниигуудые пенсеэр хангаха талаар шэнэ зүйлнүүд олгогдохо байна.

Хүн зоной мүнгэн олзые саашадань дээшэлүүлхэдээ, арбадахи табан жэлдэ арадай хэрэглэмжын эд товарнуудаар хүн зоноо эрхимээр хангаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаха. Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай розничнэ товарнуудай эрьесэ 29 процентээр дээшэлхэ, эд товарнуудай шанар болон сорт янзань һайжарха юм.

Арбадахи табан жэлэй социальна программые сэгнэхэдээ, тэрэнэй удхань хадаа табан жэлэй гол зорилготой, арад зоной байдал таһалгаряагүйгөөр һайжаруулха гэһэн партиин хараа шугамтай гүйсэд таараланна гэжэ хэлэхэ эрхэтэйбди.

Хэзээ хэзээнэйхидэл адли мүнөөшье Советскэ Союзай экономикые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб союзна болон автономно республика бүхэнэй онсо зүйлнүүдые, хэрэглэмжыень хараада абана, тэдэнниие тааруу зохидоор хүгжөөхэ, бүгэдыень социальна дэбжэлтын шэнэ орьёлнуудта хүргэхэ хэрэг хангана. Манай табан жэл хадаа экономико дээрэ бэелһэн арадуудай хани барисаанай ленинскэ политика мүн.

Уласхоорондын хэмжээгээр ажал хүдэлмэриие социалис ёһоор хубаарилгын саашанхи хүгжэлтэ, аха дүү бусад социалис оронуудтай хамта Советскэ Союзай экономическа нэгэдэлгын замаар шууд дабшалтань арбадахи табан жэлэй түсэбтэ харагдаа.

Юрэнхы дээрэнь хэлэхэдэ, нүхэд, табан жэлэй түсэбэй, мүн 1977 оной түсэб болон бюджедэй проектнүүд партиин экономическа стратегитэй, КПСС-эй XXV съездын хараа шугамтай таараладана. Тиимэ болохолоороо, партиин Центральна Комитет эдэ документнүүдые һайшааха, мүн СССР-эй Верховно Соведэй сессиин үзэмжэдэ табихыень Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха бүрин үндэһэтэй гээшэ..

Манай орон дотор ажахы айхабтар ехэ хэмжээгээр ябуулагдана, айхабтар олон зорилгонуудые бидэнэр шиидхэнэбди. Тиимэһээ бүхы асуудалнуудые түсэб дотор тон жэншэдгүй һайнаар шиидхэжэрхихэнь, арадай ажахын бүхы шатануудай хэрэглэмжые гүйсэд дүүргэхэнь бэлэн бэшэ хэрэг юм. Тингээдшье түсэблэлгэмнай үшөөл ажабайдалай эрилтэнүүдтэ гүйсэд хүрэдэггүй, бии байгаа бүхы арга боломжонуудые саг бүхэндэ хододоо һайнаар элирүүлдэггүй байха юм. Ушар тиимэһээ табан жэлэй түсэбэй зарим зүйлнүүдыень дүүргэхэнь бэрхэтэйшэг байхадаа болохо.

Ушар тиимэһээ министерствэнүүд болон зургаанууд, обкомууд, крайкомууд болон республиканууудай компартиин ЦК-нууд ажахын бодото ажал ябуулга эрхилхэ үедөө шэнэ арга боломжонуудые бэдэрэн олохо, бүри дээдэ хэмжээндэ хүрэхые оролдохо ёһотой. Ушар иимэһээ хүсэ зөөриин дуталдаһан газарнуудта бэрхэшээлнүүдэй тохёолдодог зүйлнүүдые онсо хинажа байха хэрэгтэй.

Пленумэй гэшүүд асуудал иимээр табилгые дэмжэхэ бэзэ гэжэ һананаб.

(Үргэлжэлынь 2-дохи нюурта).

ТЭЖЭЭЛ АРЬБАДХАГДАНА

Ниитын адууһа малые садхалан, дулаан үбэлжүүлхын тула нилээд ехэ оролдолго хэрэгтэй болодог. Энэ талаар Хурамхаанай совхозойхид халуун зунһаа хойшо тэжээл бэлэдхэлгэеэ эршэтэй ябуулаа. Жэшээлхэдэ, совхоздо энэ жэл 35426 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэб үгтэһэн юм. Бодото дээрэ 37800 центнер үбһэн мүнөөдэрэй байдалаар бэлэдхэгдээд байна.

Сагай уларилай таарамжагүй байбашье, кукурузын болон бусад тарималай муу бэшэ ургаса түйлагдаа. 3540 тонно кукурузын силос дарагдаһан, сабшалангай ногоогоор 3.300 тонно сенаж хэгдэһэн байха юм.

Мүнөөшье тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри ябуулагдаһаар. Томогто гэжэ газарта АВМ-0,4 түхэлэй агрегат хүдэлгэгдэжэ, 2730 центнер ногооной гурил бэлэдхэгдээд байна. Агрегат ажалаа үргэлжэлүүлһээр. Поли дээрэһээ һолоомо үбэлжөөнэй буусануудта зөөгдэхэ, зеленко сомохо, хорёолхо хүдэлмэри зэргэ ябуулагдана.

Байгша ондо С. Г. Гатаулинай хүтэлбэри доро 44 гектарта хартаабха һуулгагдажа, гектарай дунда зэргээр 80 центнер ургаса хуряагдаа. Нёдондо хартаабха тариһан талмай оройдоол 16 гектар байһан юм. Мүнөө жэлэй амжалтын «нюусань» юуб гэбэл, тарилгада минеральна үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэгдэһэн, бүхы талмайда зурууд хоорондын элдүүрилгэ, хэдэн удаа уһалагдаһан байна. Эдэ бүхы ажал оньһото техникын хүсөөр хэгдээ. Тус ургамал хуряаха хэрэгтэ Хурамхаанай дунда һургуулиин һурагшад, хүдөө ажахын институдай студентнэр нилээд ехэ туһаламжа үзүүлһэн байна.

Совхоз түсэбэй ёһоор 1450 центнер хартаабха гүрэндөө тушааха аад. 1800 центнер тушаажа, 400 центнер үрэһэ хаагаа. Мүнөө хартаабха илгалта үргэлжэлһөөр. Малай тэжээлдэ горитойхон хартаабха илгагдаха байна. Дутагдал гэхэдэ, совхоздо хартаабха хадагалдаг газарынь дэн бага, хуушаранги.

Бууса, фермэ бүхэндэ тэжээл газарта адхагдахагүй, тусхай хобто, кормушкануудта хэгдэдэг байха ёһотой. Зарим малшадта энэ хүдэлмэридэ анхаралаа табидаггүй байна.

Д. САНДАНОВ
манай корр.

970 ГРАММААР НЭМЭЭ

Һаяшаг бүхы мал адуулагшаднай холын бэлшээриһээ бусажа ерээд, үхэрнүүдые шэгнэжэ гүүртэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргаба.

Дүршэлтэй малшан Гарма Садаев хабар даажа абаһан эрэ хашарагуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые зунай бэлшээриин үедэ сүүдхын 1320 граммаар нэмээжэ, түрүү һуурида гараа.

Иннокентий Пермяков бэрхэ малшадай тоодо ороһоор үнинэй юм. Энэ нүхэр үнгэрэгшэ зундаа даажа абаһан хашараг бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдээ 1150 граммаар нэмээжэ шадаа. Тиихэдэ малшад Жамсо Шактамаев, Александр Сизых гэгшэд үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүр сүүдхэдээ дунда зэргээр 1030—1090 граммаар дээшэлүүлээ. Бүхы дээрэнь харабал, холын бэлшээридэ гаргагдаһан эбэртэ бодо малай шэгнүүр сүүдхэдээ дунда зэргээр 970 граммаар нэмээ.

Мал адуулагшадай бэрхээр хүдэлһэнэй ашаар совхознай гүрэндэ мяха тушааха юһэ һарынгаа түсэб амжалтатайгаар дүүргэбэ. Жэлэй гурбан квартал соо 4.053 центнер мяха тушаажа, юһэ һарынгаа түсэб 105 процент дүүргэбэ.

Мүнөө ажахымнай малшад Агууехэ Октябрийн 59 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, бүхы шадалаараа ажаллажа байна.

Р. ЗВЕРЕВА.
Түнхэнэй аймагай Саяанай совхозой экономист.

БУРУУНЬ БУЛШАНТАЙ БОЛОНО

Доодо Хурамхаанай һүнэй фермэдэ үнинэй малшад Маина Цыренова, Дулма Гончикова, Евдокия Цыдыпова гэгшэд хүдэлдэг. Тэдэнэр 170 тугалнуудые тобир таргаһаар тушаагаад, мүнөө 140 толгой буруу даажа абанхай. Эдэ нүхэднай ниитын адууһа мал харууһалха талаар баян дүн дүршэлтэй болоһон юм.

Тус совхозой малшад малай шэгнүүр дээшэлүүлжэ, тобир тарган болгожо, үнэгүй мяха гүрэндэ худалдаха талаар абаһан үялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула шармайн оролдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бэрхэ малшадай тоодо ороһон Маина Андуевна Цыренова.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ
фото.

1976 ОНОЙ ОКТЯБРИИН 25-да КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ ДЭЭР

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

(Үргэлжэлэл. Эхинниинь 1-дэхи нюурта).

В. И. Ленинэй хэлэһэнэй ёһоор, «...ажал хүдэлмэридөө шанга оролдолго, нэтэрүү эрмэлзэл, эмхи гурим ехээр харуулха, эмхидхэлэй болон захиргаанай арга шадабарие ехэ хэмжээгээр» харуулха хэрэгтэй **(В. И. Ленин. Зохёолнуудай гүйсэд сугл., т. 40, 143—144 хууд.)** Тиин ленинскээр ажаллаял!

Манай арга боломжонуудай ямар ехэ байһые, партиин эмхидхэлэй хүдэлмэриин айхабтар хүсэтэйе байгша 1976 оной — арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй дүй дүршэл үнэншэмэ тодоор харуулна.

Энэ жэл хэсүү бэрхэ эрхэ байдалда эхилээ һэн гэжэ мэдэнэбди. Нёдондо жэлдэ ехэ ган боложо, тэрэнэй хойшолонгынь манай түсэбүүдтэшье, бодото ажал хэрэг дээрэмнайшье харагдаһан байна. Энээниие хараада абан, Центральна Комитет ажахын органуудай ажал ябуулгые улам эдэбхитэй болгохо, түсэбтэ даалгабаринуудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхэ зорилготой хэдэн экономическа болон эмхидхэлэй-политическэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлээ юм.

Энээнэй ашаар байгша оной юһэ һарын туршада жэлэй түсэбөөр 4,3 процентын орондо промышленна продукци 4,8 процентээр ехэ болоһон байна. Мүн «Б» бүлэгэй һалбаринуудта үйлэдбэри ехэдхэхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Түсэбһөө гадуур олон миллиард түхэригэй промышленна продукци үйлэдбэрилэгдөө.

Булад хайлуулагшад болон барилгашад, нефтянигууд болон шахтёрнууд, бүд нэхэгшэд болон эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэд, машина бүтээгшэд болон химигүүд, энергетигүүд болон транспортнигууд, социалис индустриин бүхы хүдэлмэрилэгшэд байгша оной амжалтануудые батадхаад, урагшаа, ажалай шэнэ амжалтанууд тээшэ бүри түргэнөөр дабшаха бэзэ гэжэ бата найдажа байһанаа партиин Центральна Комитедэй үмэнэһөө хэлэхыемни зүбшөөгыт.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд тушаа мүн лэ һайн һайхан үгэнүүдые хэлэмээр. Тэдэнэр шэнэ табан жэлэй эхиндэ гайхамшаг амжалтануудые туйлаа.

Юрэ хэлэхэдэ, һанаа зобоомоор юумэнүүд олон байгаа: ута үбэл, хүйтэн хабар болоо, мүн хуряалгын үедэ аадар бороонууд адхараа. Гэбэшье хүнүүднай сүхэрөөгүй, баатарлигаар ажаллаа, һайн ургаса хуряаха гэжэ бүхы шадалаараа оролдоо. Тиигэжэ тэдэнэр илаа.

Гүрэнэй амбаарнуудта 5,5 миллиард, шахуу пүүд орооһон ороод байна. Мүнөө үдэрэй байдалаар 216-миллион гаран тонно тараан сохигдоо. Ургаса хуряалга үргэлжэлһөөр. Бидэнэр эгээл ехэ амжалтын туйлагдаһан 1973 оной хэмжээндэ дүтэлхэбди, үгышье һаа тэрэниие үлүүлхэбди. Энэ айхабтар ехэ амжалта!

Кубаниин таряашадай гаргаһан үүсхэл ургаса амжалтатайгаар хуряалтада ехэ үүргэ дүүргээ. Тэдэнэй гайхамшаг үүсхэл республикануудта, хизаар болон областьнуудта үргэнөөр дэмжэгдээ.

Россин Федерациин колхоз, совхозууд 3 миллиард гаран пүүд таряа оронойнгоо амбаарнуудта хаагаа. Оренбургын, Волгоградай, Саратовска, Ростовско болон бусад олон областьнуудай амжалтые онсо тэмдэглэмээр.

Нэгэ миллиард 150 миллион гаран пүүд таряа Казахстан гүрэндөө худалдаа. Шэнэ ехэ амжалта туйлагдаа. Республикын ажалшад энээгээрээ омогорхохо ёһоороо омогорхохол.

Магтаал болон альга ташалгануудһаа Казахстанайхидай толгойнь эрьешэхэ үгы байха гэжэ найданаб. Республика саашадаа дэбжэхэ айхабтар ехэ арга боломжотой, Алма-Атада болоһон эдэбхитэдэй зүблөөн дээрэ энэ талаар нилээд шанга хөөрэлдөөн болоһон байна. Энэ хөөрэлдөөн гансал Казахстанай асуудалнуудта хабаатай бэшэ.

Украинын колхоз, совхозуудһаа 900 миллион пүүд таряан ороо. Белоруссида, Прибалтикын республикануудта, Закавказиин болон Дунда Азиин республикануудта таряа худалдаха түсэб нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэгдээ.

1976 оной орооһо таряанай түлөө тэмсэлдэ илалта туйлагдаа, ехэ илалта туйлагдаа гэжэ бидэнэр мүнөө хэлэхэ эрхэтэйбди. Түрүү колхознигууд болон совхозой хүдэлмэрилэгшэд, манай механизаторнууд, мүн хүдөөгэй ажалшадта туһалһан Совет Армиин сэрэгшэд, тэрэшэлэн ургасын түлөө тэмсэлые эсэшэ сусашагүйгөөр эмхидхэһэн партиин, комсомолой, совет хүдэлмэрилэгшэд—эдэл даа тэрэ ехэ тэмсэлэй баатарнуудынь. Мүн бүхы союзна болон автономито республикануудай ажалшад — тэрэ тэмсэлэй баатарнууд. Эдэ бүгэдэндэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалангые Пленумэй үндэр ендэрһээ хүргэхыемни зүбшөөгыт. Айхабтар ехэ орооһо тараанай түлөө һайн даа, нүхэд!

Саахарай свёклыч һайн ургаса ургуулагдаа. Харьковайхид болон воронежойхидой уряагаар оронойнай свекло ургуулагшад шэн габьяата ажалай үльгэр жэжээ харуулба.

Узбекистанай, Туркмениин, Таджикистанай болон Азербайджанай, Казахстанай болон Киргизэй хлопок ургуулагшад бидэниие баярлуулна, найма миллионой дабаан дахин дабагдаха бэзэ гэжэ бидэ этигэнэбди. Гэбэшье энэ туйл бэшэ. Ерээдүйдэ шэнэ шэнэ рекорднууд туйлагдаха гэжэ этигэхээр.

Ургаса хуряалгатай хамта ерэхэ жэлэй ургасын бата бэхи үндэһэ һуури байгуулагдана гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Нёдондо жэлэйхидэ орходоо 5 миллион шахуу гектараар ехэ газарта намарай таряан таригдаа, ехэ паар халалгдаа, колхоз, совхозууд үрэһэ хүрэнгөөр һайнаар хангагданхай.

Мал ажалдамнай бэрхэтэй жэл болоо юм. Гэбэшье мүнөө байдал яһала заһаржа байна. Малай тоо толгой олошорно. Шэмэтэ болон бүдүүн тэжээл ехээр бэлдэгдээ. Олон ажахынуудта нүгөө жэлдэ ородог тэжээлэй страховой фонд байгуулагданхай. Энэмнай хэрэгтэй, туһатай юумэн гээшэ. Иимэ аргаар лэ мяха, һү болон мал ажалай бусад продуктнуудые жэл бүри тогтууритай ехээр, улам элбэгээр абадаг болохо бшуу.

Эдэ бүгэдэнһөө харахада, табан жэл һайнаар эхилбэ. 1976 оной ажахын ябаса партиин табиһан зорилгонуудые дүүргэхэ арга хангана. Тиин энэмнай гансал экономическа бэшэ, харин ехэ политическэ амжалта ха юм.

Амжалтаяа батадхахын тулада жэлээ габшагайгаар дүүргэхэ хэрэгтэй. Жэлэймнай дүнгүүд гансал тоогой талаар бэшэ, харин продукциин шанарай, үйлэдбэриин ашаг үрын талаар һайн байха ёһотой.

Ашаг үрэ ба шанар. Эдэ хоёр үгэнүүд мүнөө манай бүхы ажахын ябуулгын гол уряа болонхой. Манай арадай ажахын хүгжэлтын мүнөөнэй шатын бодото эрилтэ хэрэглэмжэнь эдэ үгэнүүд дотор харагдана гэжэ бүгэдэндэ ойлгосотой.

Ашаг үрэ болон шанарай түлөө тэмсэл юун бэ гэхэдэ, совет хүн бүхэн, ажалай коллектив бүхэн ажалай бүтээсые эгээл дээдэ хэмжээгээр дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин журам болон арьбалалта алмалтын гурим наринаар сахиха, хүдэлмэриингөө шанарые, бүтээдэг продукциингаа шанарые үдэрһөө үдэртэ һайжаруулха зорилготой.

Ашаг үрэ болон шанарай түлөө тэмсэл юун бэ гэхэдэ, хүтэлбэрилэгшэ болон мэргэжэлтэ бүхэн ленинскэ ёһоор ажаллаха, хүтэлбэриин ленинскэ эрдэмые шудалха, үйлэдбэри түсэблэхэ болон эмхидхэлгын мүнөө үеын арга методуудые хэрэглэхэ, научно-техническэ дэбжэлтые эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлхэ ёһотой.

Ашаг үрэ болон шанарай түлөө тэмсэл юун бэ гэхэдэ, коммунист бүхэн, партийна организаци бүхэн үнэхөөрөө туһатай һайн үүсхэлнүүдые али бүхы аргаар һайшаан дэлгэрүүлхэ, зохёохы ухаан бодолдо, шэные үүсхэлгэдэ һаад хэдэг бүхы зүйлнүүдые эрид шууд усадхаха, манай урагшаа дабшалтада һаад тойбо татажа байһан зүйлнүүдые усадхаха уялгатай.

Ашаг үрэ болон шанарта анхаралаа ехээр хандуулхадаа, бидэнэр арбадахи табан жэлэй туршада экономическа ургалтын эшэ үндэһэнүүдые үргэдхэхэ, экономикын таарамжа тэнсүүриие һайжаруулха, тиигэжэ мүн наяад онуудташье урагшаа нилээд ехээр дабшаха һайн һуури бэлдэхэ зорилготойбди. Арбан табан жэлэй болзорто хараалһан түсэбүүднай иимэ ябуулга эрхилхыемнай эрнэ.

Шанар болон ашаг үрын олон асуудалнуудые шиидхэхэ арга боломжо табан жэлэй түсэбэй проект дотор бии байна. Тиигээдшье ехэ юумэн хэгдээд байна гээшэ ааб даа.

Эдэ асуудалнуудта үнэхөөрөө партийна, ажал хүдэлмэриин ёһоор хандаһанай һайн һайхан үльгэр жэшээ манда бии.

Лихачевой нэрэмжэтэ Москвагай автозаводой һайн дүй дүршэл тухай би урдань хэлэһэн байнаб. Мүн «Светлана» гэжэ нэгэдэл үйлэдбэри һайнаар эмхидхэһэнэй үльгэр жэшээ болоно. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада тус нэгэдэлдэ фондын ашаг 54 процентээр ехэ боложо, продукциин өөрынь үнэ 29 процентээр доошолһон байна.

Бакудахи «Азэлектросвет» гэжэ завод продукциингаа 80 процентһээ үлүүень шанарай тэмдэгтэйгээр гаргана. Мүн тэрэшэлэн Каменец-Подольскын кабельна завод продукциингаа 79 процент шахуунь, Людиновскэ тепловоз-барилгын завод продукциингаа 73 процентһээ үлүүень шанарай тэмдэгтэйгээр гаргана. Өөрынгөө һалбарида научно-техническэ дэбжэлтые хүтэлбэрилэлтэдэ хэдэн министерствын шэнэ арга методуудые хэрэглэдэг болоһонһоонь хойшо энэ талаар ехэ юумэн туйлагдаһан байна.

Магнитогорскын металлургическа комбинадай коллектив үйлэдбэриин хүсэ шадал ашаглалгада ехэ үрэ дүн туйлаа. «Карагандауголь» гэжэ нэгэдэлэй шахтернууд өөрынгөө һалбари дотор ажалай бүтээсээр эгээл дээдэ үрэ дүн туйлаһан байна.

Манай партиин съезднүүд эрдэм ухаае үйлэдбэритэй улам нягтаар холбохо тухай асуудал илангаяа хурсаар табяа юм. Эрдэмтэдшье, үйлэдбэришэдшье энэ зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри дэлгэрүүлээ. Союзай Наукануудай академи, мүн республиканска академинүүд ехэ юумэ хэнэ.

Жэшээнь, Украинын Наукануудай академидэ научно-шэнжэлэлгын институдууд болон промышленна предприятинуудые нэгэдхэһэн хэдэн комплекснууд байгуулагдаад, амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байдаг. Украинын Компартиин ЦК-гай, тэрэшэлэн Киевэй, Львовско, Днепропетровско болон бусад областьнуудай партийна организацинуудай үрэ дүнтэ ажал ябуулгань энэ хэрэгтэ ехэ туһа болоно.

Эрдэм ухаае үйлэдбэритэй холбохо талаар һайн дүй дүршэл Москвада олдонхой. Ниислэл хотын 800 гаран эрдэм-шэнжэлэлгын институдууд болон конструкторска бюронууд промышленна предприятинуудтай харилсан ажаллаха гэһэн договорнуудай үндэһөөр үйлэдбэри, тэрэнэй хүтэлбэри нарижуулха, продукциин шанар һайжаруулха талаар шэнжэлгын элдэб ажал ябуулна.

Һайн жэшээнүүдые олоор харуулжа боломоор. Гэбэшье, нүхэд, хаа хаанагүй хэрэгнай иимэ һайн гэжэ хэлэхын аргагүй гээд таанад мэдэнэт. Тиимэһээ министерство бүхэн, нэгэдэл болон предприяти бүхэн ашаг үрэ болон шанарай асуудалнуудые хайшан гэжэ шиидхэнэб гэжэ бүри табан жэлэйнгээ эхиндэ анхаралтайгаар шэнжэлжэ үзөөд, ашаглагдаагүй арга боломжонуудые эршэтэйгээр элирүүлхэ, эрхимүүдэй дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, гээгдэлһээ гарахадань, хожомдогшодто туһалха тон шухала.

Ашаг үрэ дээшэлүүлхын түлөө бүри үрэ ехэтэйгээр тэмсэжэ һураха гээд энэ талаар байгаа зорилгые найруулжа болохо ха. Энээнэй ашаар табан жэлэй түсэбэй проектдэ хараалагдаһанай ёһоор, шанарай тэмдэгтэй промышленна продукциие хоёр дахин ехэдхэхэ бэшэ, харин һурагагүй ехэ хэмжээгээр нэмээхэ арга олдохо байна. Энээнэй ашаар фондын ашагые улам ехэдхэхэ, материал гаргалгые багадхаха арга олдохо юм. Энээнэй ашаар эсэстэ ниитын ажалай бүтээсын ургалтые улам түргэдхэжэ, проектдэ хараалагдаһанай ёһоор, гол шэглэлнүүдэй тоогой доодо бэшэ, харин дээдэ хэмжээндэ хүрэхэ арга олдохо байна.

Энэ зорилго табихадаа, Центральна Комитет бүхы партимнай, бүхы партийна эмхинүүд гүйсэд дэмжэхэ гэжэ найдана.

Ашаг үрэ болон шанар һайжаруулха гэһэн ниитэ эрилтэ хүдэлмэриин элдэб участогуудта ондо ондоогоор бэелүүлэгдэнэ гэжэ хараадаа абаха хэрэгтэй. Манай экономическа бодомжолго тон тодорхой байха ёһотой. Тиимэһээ арадай ажахын хүгжэлтын бүхы ябасаһаа дулдыдан табигдажа байгаа тон шухала хэдэн асуудалнуудта танай анхаралые хандуулха хүсэлэнтэйб.

Тиимэ асуудалнуудай нэгэниинь, минии һанахада, гол асуудалынь хадаа **капитальна барилга** болоно. Айхабтар ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэхэ гэжэ түсэбөөр хараалагдаа. Тиихэдэ гол фонднуудые ашаглалгада оруулалгын ябасань капитальна һомололгын ургалтаһаа булюу байна. Мүн капитальна һомололгын байгууламжашье хубилна. Табан жэлэй туршада үйлэдбэриин барилгада гүрэнэй капитальна һомололгын гурбанай нэгэ хубяар шахуу дээшэлхэ байгаа һаань, хүдэлжэ байгаа предприятинуудые техническэ талаар зэбсэгжүүлхэ, шэнэдхэн заһаха хэрэгтэ 64 процентээр шахуу ехэ мүнгэ зөөри таргагдаха байна. Ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гэһэн XXV съездын заабариие бодото дээрэнь бэелүүлһэн хэрэг энэ болохо юм.

Дүүргэгдээгүй барилгын хэмжээ бага болгохо, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин болзор болон үные доошолуулха, мүнөө хүдэлжэ байгаа предприятинуудые түргэнөөр шэнэдхэн заһаха гэжэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагдана.

Ехэ ехэ промышленна комплекснуудай барилга түргэдхэхын тулада тон ехэ эршэ хүсэ гаргаха хэрэгтэй. Юундэб гэхэдэ, тэдэниие саг соонь ашаглалгада оруулгаһаа продукциин тон шухала олон янза үйлэдбэрилхэ түсэбые дүүргэхэ хэрэг ехээр дулдыдаха байна бшуу.

Табан жэлэй барилгын түсэб нилээд шанга байна. Жэл ерэхэ бүри улам ехэ хэмжээнэй шэнэ фонднууд ашаглалгада оруулагдаха. Тиимэһээ саг алмаха гээшэ айхабтар шухала болоно. «Хожом хүсүүлнэ аабзабди» гээд һуухын аргагүй, бүри табан жэлэй эхиндэ аһан шадалаараа хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй. Энээниие барилгашадшье, мүн түсэблэгшэдшье, проектировщигууд, хангагшад, барилгын болзор болон шанарай дулдыдадаг бүхы хүнүүд хараадаа абаха ёһотой.

1977 ондо түсэблэлгын болон капитальна барилга һомололгын шэнэ арга методуудта орохо тушаа СССР-эй Министрнүүдэй Совет хэмжээнүүдые хараалха ёһотой. Дүүргэгдэһэн ба захилшадта тушаагдаһан бэлэн барилганууд болон ашаглалгада оруулагдаха комплекснуудаар барилгын эмхинүүдэй ябуулгые сэгнэхэ шухала. Манай ажахын ябуулгын энэ шухала һалбарида гуримтай болгохоор болоо.

Таанадые эмхитэй һайн ажалай үльгэр жэшээ харуулжа, түсэбтэ даалгабаринуудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ бэзэ гэжэ Эхэ оромнай хүлеэнэ гээд оронойолон миллион барилгашадта хандаха дуран хүрэнэ. Таанадай ямараар ажаллахаһаа бүхы табан жэлэй хуби заяан ехээр дулдыдаха байна бшуу. Түсэблэгдэһэн юумэмнай бүгэдэ саг соогоо ашаглалгада оруулагдаха ёһотой!

Табан жэлэй үшөө нэгэ шухала зорилгонь юуб гэхэдэ, **арадай ажахын түшэглэдэг һалбаринууд болоһшо** малтан абадаг промышленность, энергетикэ болон металлургиин **ашаг үрые дээшэлүүлхэ** хэрэг болоно.

Эдэ һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ манай туйлаһан амжалтанууд бүгэдэндэ мэдээжэ. Олон показательнуудаар бидэнэр дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һууринуудые эзэлэнхэйбди. Гэбэшье манай экономикын айхабтар ехэ хэмжээн, тэрэнэй түргэн бүшуу хүгжэлтэнь улам ехэ түүхэй эд, түлишэ, элшэ хүсэ болон металл үйлэдбэрилхые эринэ. Тэдэниие улам ехээр абаха гэжэ түсэбтэ хараалагданхай.

Гэбэшье бии байһан нөөсэнүүдтэ орходоо хэрэглэмжэ улам түргэнөөр ехэ болоно. Тиимэһээ бидэнэр, нэгэ талаһаа, тэдэниие гаргашалха хатуу шанга хэмжээ тогтоохо, арьбалалта алмалтын гурим тон шангаар сахиха, харин нүгөө талаһаа, нефть, газ, нүүрһэ, булад, хабтаһалгамал түмэр болон үнгэтэ металл үйлэдбэрилгөөр нэмэлтэ даалгабаринуудые үгэхэ ёһотойбди.

Түүхэй эд болон түлишэ, элшэ хүсэн болон металлай талаар ажахын улам ехэ боложо байгаа хэрэглэмжые таһалгаряагүйгөөр хантаха асуудалые үндэһөөрнь шиидхэхын тулада тэдэниие улам ехээр саашадаа үйлэдбэрилдэг болохоһоо гадна, хүндэ индустриин бүхы һалбаринуудай ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаха шухала.

Энэ һанамжа тайлбарилхын тулада жэшээ болгон металл абая. 50 миллион тонно булад хайлуулдаг байха үедэмнайшье металл дуталдадаг байгаа. Мүнөө гурба дахин шахуу ехэ металл абадаг болоод байхадамнайшье тэрэ дуталдана. Гансал тэрэниие улам ехээр үйлэдбэрилхэ аргаар тус асуудалые шиидхэхэ болоо һаа, буруушье, арадай ажахыда ехэ гарзатайшье болохо юм. Эгээл тиимэһээ шанар һайжаруулха, һалбариин ашаг үрые дээшэлүүлхэ гээшэ айхабтар ехэ удха шанартай болоно. Харин эндэ арга боломжо тон ехэ юм.

Тус асуудалай тон шухала үшөө нэгэ талань гэхэдэ, металл гол түлэб хэрэглэдэг һалбаринууд тэрэниие бүри һайнаар алмадаг болохо ёһотой. Металл болбосоруулха технологи улам нарижуулжа, машинануудай конструкци хүнгэдхэжэ, хаядаһанууд болон голодоһые эрид хороожо, металлые һолихо экономическа талаараа ашагтай зүйлнүүдые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлэн, металлые ехээр алмаха хэрэгтэй.

Хара болон үнгэтэ металлурги хүгжөөхэ тухай тусхай тогтоолнуудые зохёохые партиин Центральна Комитет һаяхан даалгаа. Металл тухай асуудалые шиидхэхэ комплексно программа хараалжа бэелүүлхэ хэрэгтэй байна. Эдэ тогтоолнуудые түргэнөөр бэлдүүлжэ, тэдэниие бодото дээрэнь бэелүүлхэ шухала.

Мүнөө **хүдөө ажахы тухай** хэлэе. Арбадахи табан жэлдэ экономикын энэ һалбарида ехэ анхарал хандуулагдана.

Гол шухалань юуб гэхэдэ, орооһо таряа абалгаар туйлаһан амжалтануудаа батадхан хүгжөөхэ хэрэгтэй. Табан жэлэй эсэс багаар 235 миллион тонно орооһо абадаг болохо гээшэ манай гол зорилго юм. Энэ зорилго туйлахын тулада газар ажалаа улам болбосон ёһоор эрхилдэг болохо, тарилтын талмайнуудай байгууламжа һайжаруулха, ургаса дээшэлүүлхын түлөө эршэтэйгээр тэмсэхэ, намарай таряа ехээр тариха, мүн барайгар, кукуруза, будаа, соя, сорго болон бусад үнэтэ ургамалнуудые бүри һайнаар ургуулдаг болохо ёһотойбди.

Манай орондо гансал орооһо таряан хэрэгтэй бэшэ. Хлопок, лён, саахарай свекло, наран сэсэг, овощ, үрэ жэмэс болон газар ажалай бусад продукци саашадаашье улам ехээр абадаг болохо шухала. Илангаяа шухалань юуб гэхэдэ, мал ажалай продуктнуудые ехээр, нилээд ехээр абадаг болохо хэрэгтэй, хүн зониие мяханай болон һүнэй продуктнуудаар хангалгада тохёолдожо байгаа бэрхэшээлнүүдые түргэнөөр усадхаха шухала.

Хүдөө ажахын үмэнэ байгаа бүхы зорилтонууд тухай мүнөө эндэ би хэлэжэ шадахагүй байнаб. Олон зорилгонууд тухай энээнһээ урда хэлэгдэһэн байха. Эгээл шухала асуудалнуудаар Политбюро хэдэн шиидхэбэри абанхай, тэдэ таанадта мэдээжэ.

Мүнөө үедэ хүдөө ажахые саашадань дэбжээхэ асуудал гээшэ түбхын түрүүндэ тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ тухай асуудал мүн гэжэ энэ Пленум дээрэ би үшөө дахин онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ гүрэнэй зорюулжа байгаа айхабтар ехэ хүсэ зөөриие ухаансараар, эзэн ёһоор ашаглаха, газартаа гамтайгаар хандаха, гектар бүхэнһөө, һомологдоһон түхэриг бүхэнһөө, тонно утэгжүүлгэ бүхэнһөө эгээл ехэ ашаг үрэ абаха гээшэ манай урдахи юрэнхы зорилго болоно.

Газар һайжаруулха тухай асуудал абаад үзэе. 40 гаран миллиард түхэриг энэ хэрэгтэ һомолхо гэжэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагданхай. Энэнь һүүлшын хоёр табан жэлдэ ашаглагдаһан бүхы мүнгэ зөөритэй адли. Иимэ ехэ хэмжээе, иимэ асари ехэ программа дэлхэйн ямаршье гүрэн мэдэхэгүй. Энээгээрээ бидэнэр омогорхохо ёһотойбди.

Поволжидо орооһо тарянай найдамтай ехээр абтаха томо зоно байгуулха, Хара хүрьһэтэ бэшэ нютагуудтахи газар һайжаруулха, Казахстанда, Дунда Азиин республикануудта, Украинын урда зүгтэ болон бусад нютагуудта уһалагдадаг газарай хэмжээ үргэдхэхэ хэрэгтэ ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагдаха юм.

Газар һайжаруулха хэрэгтэ айхабтар ехэ мүнгэ зөөри һомолходоо, уһалагдадаг болон хатаагдаһан газарһаа продукци ехээр абтадаг болохо, тэрэнэй шанар һайжарха гэжэ гүрэмнай хүлеэхэ ушартай. Хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ эндэ зорилго табиха, уһанай ажахын болон газарай органуудай бүхы хүдэлмэриие энэ зорилгодо хандуулха хэрэгтэй.

Мүн ажахынгаа ашаг үрые дээшэлүүлхын тулада хүдөө ажахы оньһожоруулха хэрэг улам һайжаруулха ёһотойбди. Мүн эндэшье түбхын түрүүндэ тракторнуудай, машина болон түхеэрэлгэнүүдэй шанар һайжаруулха, тэдэниие бүлэт бүлэгөөрнь бүтээн ябуулха, мүн хүдөөдэ механизаторнуудые бэлдэжэ олошоруулха хэрэгтэй.

Табан жэлэй түсэбэй проектын зүбшэн хэлсэгдэхэ үедэ Тракторна болон хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерство тушаа нилээд шанга зэмэлэлгэ хэлэһэн байгаабди.

Шэнэ техникые үйлэдбэрилхэ хүсэн дуталдана гэһэн шалтаг бариад, тэрэ колхоз, совхозуудай үни хэрэглэхэеэ болиһон хуушан түхэлэй трактор болон машинануудые бүтээн гаргажа үргэлжэлһөөр. Жэшээнь ДТ-54 түхэлэй трактор гуша гаран шахуу жэл гаргагдана. Эрхим һайн шанартай «Кировец» гэжэ тракторнуудта табан жэлэй эсэс багааршье һаань, шухала хэрэгтэй шагталдаг болон дүүжэн машинануудые хэрэгтэй соонь үйлэдбэрилхөөр министерствын хараалаагүй байһаниинь тэсэшэгүй. Энэ байдал заһаруулаагүй һаа, шэнэ хүсэтэ техникэ заатагүй миил зогсохо ёһотой болоно.

Министрнүүдэй Совет энэ министерствын хүдэлмэри тухай асуудал зорюута хаража үзөөд, тохёолдоһон байдал шууд заһаруулха ёһотой болоно.

Хүдөө ажахыда хими нэбтэрүүлхэ тухай асуудал мүн ашаг үрын талаар хаража үзэхэ ёһотойбди.

Утэгжүүлгын шанар һайжаруулха, фосфадуудые түргэн саг соо ехээр үйлэдбэрилдэг болохо хэрэгтэй. Сибирь болон Казахстанай таряа таридаг нютагуудта фосфат илангаяа хэрэгтэй байна. Агрохимическэ албаниие нилээд бэхижүүлхэ, илангаяа шухалань хадаа — утэгжүүлгэ гээхэ ябадалтай шанга тэмсэл хэхэ хэрэгтэй.

Минеральна утэгжүүлгэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ тухай оролдолго гаргаха зуураа, илангаяа табан жэлэй түрүүшын жэлнүүдтэ тэрэниие түргэн болзор соо ехээр гаргадаг болохо шухала гээд хараадаа абаха хэрэгтэй. Би энээн тухай юундэ хэлэнэбиб гэхэдэ, бүри нёдондо жэлдэ ашаглалгада орохо ёһотой байһан предприятинууд мүнөө хүрэтэр хүдэлмэрилжэ эхилээдүй. Байгша оной түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Тохёолдоһон байдалые дары сагтань заһаруулха хэрэгтэй. Хүдөө ажахымнай амжалта энээнһээ ехээр дулдыдаха байна бшуу. Энэ хэрэгэй түлөө харюусалгатай нүхэдэй тоосоое Политбюро ойрын сагта шагнаха ёһотой болоод байна.

Мал ажалда ехэ зорилгонууд табигданхай. Эндэ малай тоо толгой олошоруулхатаяа хамта, шанарай асуудалда, ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулха ёһотойбди. Мяхалиг мал үсхэбэрилхэ, эбэртэ бодо малые шахаха, таргалуулха эрхим һайн арга методуудые нэбтэрүүлхэ гээшэ ехэ арга боломжомнай мүн. Мэргэжэлтэдэй һанамжын ёһоор, энээнэй ашаар гүрэндэ тушаагдадаг малай дунда зэргын шэгнүүрые доодо захань 350—400 килограммда хүргэхэ аргатай байна. Харин манай хэмжээгээр энэмнай нэмэжэ 1,5—2 миллион тонно мяха абаха арга олгохо ха юм.

Гахай ажал болон хонин ажал түргэнөөр хүгжөөхэ гээшэ мяха үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ айхабтар ехэ арга боломжо юм. Бройлерно промышленность ехэ ашаг үрэтэй байха. Энээн тухай дэлхэйн болон манай оронойдүй дүршэл гэршэлнэ.

Ажахын хоорондохи хамжаанай болон агропромышленна нэгэдэлгын үндэһөөр хүдөө ажахын үйлэдбэриие тусхай мэргэжэлээр хүгжөөн томоджохо гээшэ хүдөө ажахын продукциин шанар саашадань һайжаруулха, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ зорилго шиидхэлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байһаниинь дамжаггүй. Үйлэдбэриин хэмжээ үргэдхэхэ, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэ, газар таряалангай болон мал ажалай продукциин өөрынь үные доошолуулха айхабтар ехэ арга боломжонууд эндэ бии.

Гэхэтэй хамта энэ хэрэгтэ хэтэрүү ябадал гаргажа, болохогүй гэжэ үшөө дахин һануулхые хүсэгдэнэ. Энээн тухай юундэ хэлэхэ баатай бологдоноб гэхэдэ, нүхэдүүд, нютагтаа шэнэ юумэ байгуулаагүй аад, хуушанаа эбдэхые ярана—мэргэжүүлэгдэһэн предприятинуудые һая барижа эхилжэ байгаад, ажахынуудайнгаа фермэнүүдые усадхажа эхилһэн баримтанууд зарим газарта бии боложо байна. Иимээр хандаха ябадал продукци бүри ехээр, түргөөр гаргаха хэрэгтэ туһа хүргэхэгүй.

Энээнтэй дашарамдуулан, колхознигуудай, хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай туһалбариин хубиин ажахынуудай хүдөө ажахын продуктнуудые абаха ябадалые болюулха гээшэ мүн лэ сагһаа урид хэгдэһэн ябадал гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Хубиин ажахынуудта анхаралаа ехээр хандуулха, тэдээн тухай оролдохо шухала.

Мүнөө, хүдөө ажахын үйлэдбэриин ургалтатай хамта, хүдөө ажахын үгэдэг бүхы юумые бүри ехэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ зорилго улам хурсаар табигдана. Ехэ зөөриин, колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ехэ ажалай гаргашалагдаһан, эд хэрэглэгшэдтэ хэрэгтэй үнэтэй сэнтэй продуктнуудые гээхэһээ муу юумэн үгы гээшэ.

Энээн тухай илангаяа энэ жэлдэ һануулха хэрэгтэй. Орооһо тарянай түлөө туйлай ехэ, шанга тэмсэлэй ашаар илалта туйлаабди. Зүгөөр хүсэд дүүрэн илалта туйлахын тула удаадахи тэмсэлдэ—газарай үгэһэн баян хэшэгые хадагалха, хүдөө ажахые дэбжээхэ талаар хүсэл оролдолгымнай үрэ дүнгүүдые совет бүлэ бүхэнэй өөрынгөө стол дээрэ харахынь түлөө тэмсэлдэ илалта туйлаха ёһотойбди.

Ондоогоор хэлэбэл, хүдөө ажахые эд хэрэглэгшэдтэй холбодог холбоо барисаанай бүхы шатые бодотоор һайжаруулха тухай эндэ хэлэгдэнэ. Энэ талаар тодорхой олон алхамуудые нэмэлтэ ямар нэгэн заабаринуудые хүлеэнгүй, мүнөө, дары хэжэ эхилхэдэ болоно, тиихэ хэрэгтэйшье.

Гэхэ зуура бусад һалбаринуудтай хүдөө ажахын сэхэ байгуулһан үйлэдбэриин, экономическа харилсаа холбоо һайжаруулха гээшэ ехэ ба орёо асуудал мүн.

Энэ асуудал шиидхэхын тула агропромышленна комплексын бүхы һалбаринуудай, тэрээндэ ородог бүхы предприятинуудай, юрганизацинуудай һайнаар хүдэлхые хангаха тодорхой хэмжээнүүдые зохёохо хэрэгтэй. Орон дотор эдеэ хоолой хэрэг хүтэлбэрилгые эрид шууд һайжаруулха тухай асуудал мүн лэ гарана. Мүнөө үедэ партиин ЦК-гай даалгабаряар эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ замуудые бэдэрхэ талаар хүдэлмэри ябажа байна.

Алим жэмэс, овощ, түргэн гутадаг бусад продукцинуудые үйлэдбэрилхэ, хадагалха талаар эмхидхэлэй шэнэ гурим байгуулха, бэлэдхэлэй организацинуудай, болбосоруулдаг предприятинуудай материально-техническэ үндэһэ һуурие бэхижүүлхэ эрилтэ табигдажа магадгүй. Иимэ дүй дүршэл Молдавида, Украинада, Дунда Азида, Азербайджанда, Грузида, Хойто Кавказда бии. Ажахынуудай хоорондохи ба агропромышленна хамжаанай үндэһэ һуури дээрэ овощ болон алим жэмэс үйлэдбэрилгые мэргэжүүлхэ, томоджохо талаар хэмжээнүүд ехэ ашаг үрэтэй байна. Энэ шухала хэрэгэй талаар эд хэрэглэгшэдэй кооперациин арга боломжонуудые эрхим һайнаар ашаглаха шухала.

Тиимэ дээрэһээ хүдөө ажахын үмэнэ ехэ зорилгонууд табигданхай. Хүдөөгэй ажалшад 1977 ониие, бүхы табан жэлые үндэр туйлалтануудаар тэмдэглэхэ гэжэ этигэжэ байһанаа мэдүүлхыемни зүбшөөгыт.

Арадай хэрэглэлэй промышленна эд бараа үйлэдбэрилгые эрид шууд һайжаруулха шухала болоод байһан тухай съезд дээрэ шанга ба эрилтэ ехэтэй хөөрэлдөөнэй болоһые һанана бэзэт. Хэлэгдэһэн юумые дабтангүй, нэн түрүүн «Б» бүлэг тушаа түсэбэй проект дотор бэшэгдэһэн даабариие бидэнэр эгээн бага хэмжээн гээшэ гэжэ харадаг байнабди.

Энээн тухай һануулха хэрэгтэй. Ушар юуб гэхэдэ, үнгэрһэн табан жэлэй туршада промышленна 19 министерствэнүүдһээ «Б» бүлэгэй продукци гаргаха даалгабариие оройдоол табан министерство дүүргэһэн байгаа. Энэ ушар дахинаа дабтагдаха ёһогүй. Арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ түсэбүүдэй дүүргэлтын түлөө министрнүүдтэ табигдадаг эрилтые шангадхаха шухала.

Түсэбтэ ба нэмэлтэ даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ эд хэрэглэлэй зүйлнүүдые гаргадаг һалбаринуудай нэрэ хүндын хэрэг мүн. Нүхэдүүд, партиин табиһан зорилгые эдэ һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд амжалтатайгаар шиидхэхэ гэжэ бидэнэр бүгэдөөрэн этигэнэбди.

Продукциин шанар һайжаруулха талаар нөөсэнүүд «Б» бүлэгэй һалбаринуудта илангаяа ехэ. Энэ хадаа гансал гуталай, трикотажна, оёмол хубсаһа гаргадаг промышленностиин эдэ хэрэгсэлдэ хабаатай бэшэ, мүн удаан сагай туршада хэрэглэгдэдэг олон эд бараанда хабаатай юм.

Тиин шанар гээшые юун гэжэ ойлгохоб гэхэдэ, али нэгэн эд бараанай һайнаар хэгдэһэн ушарһаа гадна, гоё, түхэл янзаар һайн, моодо таарyy байха болоно. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые түсэблэхэ хэрэг горитойхоноор һайжаруулагдаха болоод байна. Түсэблэлгэ хадаа бүри нугархай байха, эд хэрэглэгшэдэй дура ба эрилтын хубилалтануудта түргөөр харюусаха ёһотой болоно.

Өндоо нэгэ шухала хэмжээн гэбэл, арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгын шанарые дээшэлүүлхэ хэрэг урмашуулха асуудалые шиидхэлгэ болоно. Мүн эмхидхэлэй асуудалнууд шангаар табигдана. Минлегкопромтой хамта иимэ эд бараа арадай ажахын бусад олон һалбаринууд бүтээн гаргана. Теэд тэдэнэй ажалые хоорондонь зүбөөр тааралдуулан ябуулха хэрэг ёһотоор табигдаагүй.

Мүнөө СССР-эй Министрнүүдэй Совет олониитын хэрэглэдэг эд бараа үйлэдбэрилгые саашадань хүгжөөхэ тухай дурадхал бэлдэжэ байна.

Тэдэ нүхэдүүд урдаа табигдаһан зорилгонуудта зүбөөр хандаха, жэжэ божо, зарим тэды һайжаруулгада бэшэ, харин арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгын, хангалгын бүхы һалбарида эрид шууд хубилалта туйлаха хэрэгтэ ажал хүдэлмэрээ зорюулха бэзэ гэжэ һананам.

Энэ асуудал социальнашье, экономическашье талаараа тон шухала, үнэхөөрөө холын хараатай юм. Энэ табан жэлдэ энэ асуудал бүри шухала удха шанартай болонхой. Бүтээсэ ехэтэй ажалда, түсэбтэ даалгабаринуудаа, уттамжын түсэбүүдээ хэдэ хэдэн һалбаринуудта — нэмэлтэ даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэлгэдэ бидэнэр хүнүүдые элсүүлнэбди. Тиимэһээ хүн зоной эрилтэнүүдые һайнаар хангахые, тэдэнэй ургажа байгаа олзо доходые эрхим шанартай эд хэрэглэлэй зүйлнүүдээр, ажаһуудалай элдэб янзын хангалгаар гүйсэд хангахые уялгална.

Пленумдэ хабаадагшадай анхаралые хандуулмаар үшөө нэгэ шухала асуудал гэхэдэ **ажалай нөөсэ** хүсэнүүд тухай асуудал болоно.

Манайда үйлэдбэриишье һалбаринуудта, мүн үйлэдбэриин бэшэшье һалбаринуудта хүдэлмэришэ хүсэн бүри ехээр хэрэгтэй боложо байха юм. Гэхэ зуура дайнай холын хойшолонгуудтай холбоотой демографическа шалтагаанһаа боложо, наяад онуудай багта ажал хэжэ шадаха хүн зоной ажалда оролгонь эрид хорохо байна.

Иимэ эрхэ байдал ажалай нөөсэ хүсые гамтайгаар, бүри ехэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ зорилго тон хурсаар табина. Тэрэниие шиидхэхэ гол шухала зам — нэн түрүүн гол үйлэдбэридэ, ну... бариин ба ашаа ... гаха болон заһабари... дэлмэридэ бар ажал... һожоруулгын ашаар ... бүтээсын ургалтые ... хэ ябадал мүн.

Энэ зорилго шии... эрдэм ухаае, конст... ухаан бодолые ... ухаалан зохёогшодой ... нарижуулагшадай ан... хандуулха, энэ зори... шина бүтээлгын ... нуудай хүдэлмэриин ... харалда табиха хэрэ...

Капитальна барилг... ектнүүдые табих... ажалай нөөсэ хүсэн... дэниие гамтайгаар ... гада ехэ анхарал хаа... даха хэрэгтэй. Ка... илангаяа холын ... хабаадуулха ба һ... хын тула ... байра, ажалайнь ... сэл ба ажаһуудал ... бүри ехэ анхарал ор... гаргаха гээшэ тон ... юм.

Гэхэтэй хамта, ... ажалай журамда ... анхарал хандуулагда... той. Манайда ажал... дэхэ, һамшаха, ми... ябадал үшөөл олон ... Энэ хадаа ехэ ... үзүүлнэ, тэрээнһээ ... оло миллион хүда... үдэр гээгдэнэ. Тиин... тэй тэмсэхэ хэрэгтэ ... партийна организац... бүхы олониитые ... ха хэрэгтэй.

Нүхэдүүд, нэгэ үгө... бэл, эндэ хурса ... асуудалнууд олон ... Тэдэниие шиидхэхын ... түб газарташье, ню... ташье саг үргэлжын ... журамтай хүдэлмэри ... жа байха хэрэгтэй.

Гадаадын эконо... холбоонууд тушаа ... тогтохо шухала. Һүү... нүүдэй туршада энэ ... барисаа хүгжөөлгэдэ ... ральна Комитедэй ... һан анхарал оролдо... литическэшье, эконо... шье ашаг үрэсэ хар...

Иимэ хараа шугам... нэр энэшье түсэбтэ ... жэлэй туршада бари... бди. Социалис о... хэдэг худалдаа нан... процентээр, харин ... промышленна талаар... жэнги капиталис ... тэй — 31 процент... ургаха гэжэ ... Компенсаци т... дэһөөр промышле... барилганууд бодхоо... түсэб дотор хараал...

Зүгөөр, гадаадын ... мическа холбоо бари... гэнөөр хүгжөөхэ ... тэрэнэй ашаг үры... лүүлхэ асуудал улам ... ла болоно.

КПСС-эй ЦК-гай, ... эй Совминай һаяхан ... абаһан тогтоол ... экономическа ажал ... хүтэлбэриие һайжар... зорюулагдана. Тэрээ... дутагдалнуудые усадх... лаар хэмжээнүүд ... даа, ажахын түбэй ... нуудта шухала ... нууд үгтөө. Энэ асу... ЦК һуларшагүй анха... роо байлгаха юм

Нүхэдүүд, табан ... сэбые дүүргэхын ту... сэлэн шиидхэхы бүхы ... ринуудай талаар мана... байһан зорилгонууд ... хэлэжэ шадабагүйб. ... зорилго урдаа таб... һэм. Тэрэ тоодо го... дутагдалнуудай бии ... транспортын асууда... материально-техничес... галгые һайжаруулха ... далнууд, арадай а... сэблэхэ ба хүтэлб... рэг һайжаруулха тал... дын хараалһан зори... дые бэелүүлхэ гэхэ мү... шухала асуудалнууд ... тогтобогүйб. Эдээн ... шанга хөөрэлдөөн үш... лохо юм. Зүгөөр ажа... мэриимнай эдэ шуха... баринуудта байһан ... шээлнүүд болон дута... дые ойрын сагта ... хэмжээнүүдые бэлдэ... лөө партийна, ажах... нууд мүнөөнһөө ... гээр оролдохо зэргэ... һанагдана. Саг хүлее...

Ерэхэ 1977 оной ... ридэ хабаатай хэдэн ... лалтанууд.

Урдань хараала... түргөөр урагшаа ... жа шадаха байһые... жэлэй дүнгүүд хару... жэ би хэлээ һэм. ... үндэһэ һуури бай... түсэбтэ табан жэлы... дэнь дүүргэхын ту... үндэһэ һуури ба... тула 1977 ондо ... бүри ехэ зорилго ... түсэбөөр хараала... үлүүлэн дүүргэхын ... хы хүсөөрөө орол... тойбди. Энээниие ... ба шанарые доош... аргаар бэшэ, харин ... дээшэлүүлһэнэй үнд... ри дээрэ туйлаха ... байһаниинь ойлгосо... даа.

Энээнтэй дашара... угтамжын түсэбүүд ... ехэ удха шанартай ... Эдэ түсэбүүдые зө... бэелүүлхэдээ, табан ... түсэбэй даабаринууд... зорһоонь урид дүүр... рэгтэ, XXV съездын ... үндэһэн шухала ... ска асуудалнуудые ... гэдэ ажалша коллек... тодорхой хубитаяа ... эрмэлзэлынь хараг...

(Үргэлжэлэл... 3-дахи нюурт...)

76 ОНОЙ ОКТЯБРИИН 25-да КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ ДЭЭРЭ

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

элэл. Эхиниинь хи нюурнуудта).

аар ажахын орга- партийна, со- фсоюзай болон организаци- ехэ ажал ябуул- жэ байна. Һа- алай даалгаба- үүлэн дүүргэхэ, болон финансо- рие, түүхэй эд. олон элшэ хүсые рим шангадхалгада мурысөөн шэглүү- тэй. Тэрэ хадаа бхине дээшэлүүл- зорилгонуудые гаар дүүргэхэ хү- туршагдамал зэб- онхой.

дын шиидхэбэри- үргэхэ талаар ма- эриин хоёрдохи 1977 он юугээрээ айб гэбэл, манай эхэ Октябриин со- волюциин болоһон ойшо 60 жэлэй та ойе тэмдэглэхэ най ленинскэ бү- манай бүхы арад а үдэрнүүдые ажа- туйлалтануудтай- унизмын түлөө шуусэхэ фронтын огүүдтэ ажалай жалта туйлажа гэжэ хамтаараа айһанаа мэдүүлхы- эгыт.

мүнөө, нүхэдүүд, асхоорондын ажал хэдэн асуудалнууд оттохыемни зүбшөө-

л ябуулга КПСС- съездын шиидхэбэ- бэлүүлгын тэмдэг жэ байна. Съездын эб найрамдалай ба лын хани харил- үлөө, арадуудай эр- ба бэеэ даанхай түлөө саашанхи программые бидэ- айруулангүй, тэрэ үүлжэ эхилээбди.

Политбюро социа- удтай аха дүүгэй рисаа хүгжөөлгэдэ эн анхарал урдын- тэ хандуулна. Дэл- ализмын байдалые бэхижүүлгэдэ үн- ануудай туршада н амжалтанууд гэжэ бидэнэр ха- лэжэ шадаха бай

ис гүрэнүүдэй агуу- барисаан бэхижэнэ, айгаар хүгжэнэ. XXV съезд дээ- оронуудай, парти- ани харилсаанда үн- этэ үгтэһэн бэлэй. би дабгахагүйб. эй XXV съездын болоһон аха дүү эн партинуудай д (Болгари, Чехос- ГДР, Монгол), тии- бага урид болоһон н Польшын, Кубын туудай съезднүүд эй эетэй бүлын алай нэгэдэлые, жэ эдэршэгүй жаг- ынаа баталаа. Ма- үхэр Цеденбал тол- ой Монголой пар- ительственнэ де- н ерээд ошоо. һайн хөөрэлдөө и, хэдэ хэдэн шу- ентнүүдтэ гараа Нүхэр Герек тол- и Польшын деле- ябрь соо Советскэ ыень хүлеэжэ бай- үхэр Чаушеску гэг- етскэ Союзда айл- иинь, мүн манай ой хөөрэлдөө хэ- Румынитай, тэрэ- ис партитай ма- барисаае хүгжөөл- аа.

мын оронуудай ка харилсаа хол- а дабшажа үр- р. Экономическ харилсан туһалал- овэдэй XXX съезд ала шиидхэбэри- айбал, түүхэй эд, , эдеэ хоол гэхэ аринуудай талаар н программа зо- лай шиидхэбэри- . Нэгэ үгөөр хэлэ- лис ёһоной эконо- интеграци улам хү- жо байна.

иин хүдэлмэридэ гадна, мүн КНДР-эй. Лао- түлөөлэгшэд Энэ ушар хадаа эрэ хүндын урга- ис, холбоо бари- нэй үргэдхэжэ аруулна.

Политбюро со- оронуудай аха дүү хүтэлбэрилэг- сэ үргэлжын нягта байдаг юм. Энэ бага бэшэ ажал болоо һэм. Ком- й июниин һүү- олоһон Берлиндэхи иин үедэ ашатаи уулзалганууд, тэрэ эр Титотой уул- болоо һэн. Крым- Герек, Гусак, Жив- ишеску, Цеденбал, Кадар гэгшэдтэи уулзалгануудые эдэнэт. Манай ха- ай, манай хам- ябуулгын шухала удалнуудаар туһа- нүхэр ёһо- хөөрэлдөөнүүд бо-

дэ Крымдэ боло- хэдэн уулзалга- манай аха харилсаае хүг- манай хамтын

саашанхи зорилгонуудые зохёолгодо үшөө нэгэ шата болоо гэжэ хэлэлтэй. КПСС-эй ЦК-гай Политбюро эдэ уулзалгануудай үедэ хэгдэһэн хүдэлмэриие һаяхан һайшаагаа. Хэдэ хэдэн партинуудта эдэ уулзалгануудай удха шанарые үндэрөөр сэгнэһэн тусхай шиидхэбэринүүд мүн лэ абтаһан байна.

Нүхэдүүд, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, манай социалис гүрэнүүдэй гайхамшагта хани барисаан баян дэлгэр, эдэбхитэй ажал ябуулгаар нэбтэрэнхэй. Энэ хадаа туйлай ехэ удха шанартай баримта болоно, саашадаашье иимэ байхынь тула манай ленинскэ парти бүхы хүсөөрөө оролдохо юм!

Вьетнамай нэгэдэлгэ түгэсэжэ, тэрэ хадаа социалис республика болон соносхогдоо. Энэ хадаа ехэ удха шанартай юм. Вьетнамай социалис республика мүнөө 50 миллионһоо олон хүн зонтой. Хүн зонойнгоо тоогой талаар тэрэ дэлхэйн социалис гурбадахи орон болоно.

Империализмын эзэрхэлгэдэ эсэргүү, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө баатар тэмсэлэй ехэ дүршэлтэй болоһон, революционно ехэ нэрэ хүндэтэй болоһон Вьетнам мүнөө Зүүн-Урда зүгэй Азида, мүн бүхы Азида эб найрамдалай, дэбжэлтын шухала эрхэ нүхэсэл болонхой. Бидэнэр вьетнам ханинарайнгаа түүхэтэ илалтые халуунаар амаршалнабди, шэнэ амжалтануудые тэдээндэ хүсэнэбди!

Тэрэшэлэн **Лаостохи патриотическа хүсэнүүдэй илалта,** энэ оронине марксистско-ленинскэ арадай-революционно партиин хүтэлбэрилхэ болоһон ушар мүн лэ шухала үйлэ хэрэг болоно. Засагаа гартаа абажа, энэ ороной ажалшад шэнэ байдал байгуулжа эхилбэ. Энэ жэлэй хабар Лаосой партийно - правительственна делегациин СССР-тэ айлшалжа ерэһэн ушар ба Лаогой аха дүү партиин Генеральна секретарь нүхэр Кейсоном Фомвихан гэгшэ гэй минии ба нүхэр Сусловай һаяхан хэһэн нүхэр ёһоной хөөрэлдөөнүүд хадаа совет-лаос хани барисаанай саашадаа һайнаар хүгжэхэ байһые харуулаа. Нүхэдүүд, социалис гүрэнүүдэй бүлэ Лаосые абажа, үшөө нэгэ шэнэ гэшүүнээр баяжаа гэжэ хэлэхэ бүхы үндэһэн бии гэжэ һананам.

Демократическа Кампучиин үмэнэ бэеэ даанхайгаар хүгжэхэ зам нээгдээ.

Хитадтай манай харилсаанууд урдынхидаал мэтэ тусгаарлан табигданхай. Тэндэ доторой политическэ орёо үймөөнүүд болоно. КНР-эй ерээдүйн политическэ хараа шугам ямар байхаб гэжэ хэлэхэнь үшөө бэрхэтэй. Зүгөөр арбан табан жэлэй туршада Пекинэй ябуулһан гадаадын политическэ хараа шугам нэрэ хүндэеэ бүхы дэлхэй дээрэ үчдэһөөрөө бууранхай гэжэ мүнөө эли тодо болоо.

Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо һаа, Хитадтай харилсаагаа һайжаруулха эрмэлзэлгэ — энэ хадаа манай шууд сэхэ хараа шугам мүн. КПСС-эй XXV съезд дээрэ онсолон тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, «Хитад тушаа, бусад оронууд тушаа шэнги, бидэнэр адли тэгшэ эрхын, бэеэ даанхай байдалынь, газарайнь бүрин бүтэн байлгые хүндэлхэ, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгтэ хамааралсахагүй, хүсэ хэрэглэхэгүй гэһэн гол ёһонуудые батаар баримталнабди. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, амгалан ёһоор зэргэ оршон байха гол ёһонуудай үндэһөөр Хитадтай харилсаагаа гуримшуулхаар бэлэн байнабди». Тэрээнһээ гадна, социалис интернационализмын гол ёһонуудай үндэһөөр СССР ба КНР хоёрой хоорондохи һайн харилсаануудые һэргээхэ гэнэбди гэжэ манай съезд дээрэ эли тодоор заагдаа һэн. Манай һанамжаар, СССР ба КНР хоёрой хоорондохи харилсаануудта һайн хүршэ ёһоор шиидхэгдэхэгүй асуудалнууд үгы юм гэжэ онсолон тэмдэглэхээ хүсэнэб. Энэ шэглэлээр ажалаа саашадаашье ябуулхабди.

Албанитай манай харилсаан тушаа хэлэхэ болоо һаа, бидэнэр харилсаагаа һэргээхээр бэлэн байнабди, манһаа дулдыдаагүй ямар нэгэн ушар энэ оронтой манай холбоо барисаае таһалдуулна гэжэ тоолоногүйбди.

Колониальна дулдыданги байдалһаа сүлөөрһэн оронуудта политическэ ехэ удха шанартай олон үйлэ хэрэгүүд болоо. Харин империалис эзэрхэг түримхэйшүүлые, дотоодын хархис хүсэнүүдые илаһан Анголын патриодуудай илалта тухай нэн түрүүн хэлэлтэй.

Ангол арадай баатар тэмсэл Африкын түрүү бодолтой хэдэ хэдэн оронуудай зүгһөөшье, мүн социалис гүрэнүүдэй, тэрэ тоодо Советскэ Союзай ба Кубын зүгһөөшье һаншаан дэмжэгдээ. Анголын патриодуудай үнэн зүб тэмсэлдэ һайн һанаанай туһаламжа хүргөөбди, тэрэнэй хуулита правительствын гүйлтада харюусаабди — энээгээрээ эмогорхонобди!

Анголын илалта Африкын түби дээрэхи дэбжэлтын хүсэнүүдтэ зоригжуулхы жэшээ боложо үгөө. Урдахи Африка болон Родези мэтэ үнгэ зүһэ илгалгын, хархис хүсэнүүдэй түшэг тулгуури болодог, дэлхэйн империализмын хүлһэншэд болодог хүсэнүүдтэ эсэргүүсэдэг арадуудай тэмсэл шангадаа. Империализмда эсэргүү Африкадахи хүсэнүүд бэедээ этигэжэ эхилээ. Африкын бэеэ даанхай оронуудай ехэ делегацинуудые, энэ түбэй арадуудай эрхэ сүлөөгэй, дэбжэлтын түлөө тэмсэдэг тэмсэлшэдые үнгэрһэн һаранудай туршада Москвада угтан абахадаа, энэ этигэлысэнь бидэнэршье ойлгоо һэмди.

Арадай Анголын президент нүхэр Нето гэгшын Советскэ Союзда һаяхан айлшаар ерэһэн ушар манай оронуудай хоорондохи хани барисаае саашаданьхүгжөөлгын, гүнзэгырүүлгын бата бэхи үндэһэ һуури табяа. СССР ба Анголо хоёрой хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договорые баталалга — энэ хадаа социализмын дэлхэйн ба сүлөөрһэн залуу гүрэнүүдэй хоорондохи агуу ехэ хани бариса бэхижүүлхэ тээшэ дабшаһан шэнэ алхам — тиихэдээ бага бэшэ алхам, үнэмшэстэй алхам болоно!

Залуу Мозанбигай Африкын республикатай манай холбоо барисаан ашагтайгаар хүгжэнэ. Энээнние энэ республикын президент ФРЕЛИМОГОЙ түрүүлэгшэ нүхэр Машел гэгшын энэ жэлэй зун СССР-тэ айлшаар ерэлгэ гэршэлээ.

Мантай хани барисаатай Индиин правительствые толгойлогшо госпожа Индира Гандиин энэ жэлдэ СССР-тэ айлшалжа ерэһэниинь ехэ удха шанартай гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хүсэлтэйб. Энэ агуу ехэ, эб найрамдалда дуратай Азиин оронтой манай хани барисаан бэхижэнэ, гүнзэгырнэ, хоёр оронойарадуудта, бүгэдэниитын эб найрамдалда ехэ ашатаи туһатайгаар манай хани харилсаан үргэдэнэ гэжэ тэрээнтэй хэһэн хөөрэлдөөн баталаа.

Уласхоорондын экономическа харилсаануудые адли тэгшэ эрхын үндэһөөр хубилгаха, «гурбадахи дэлхэйн» хүгжэлтөөр һула оронуудые капиталис гүрэнүүдэй элдэб янзаар мүлжэхэ ябадалые усадхаха тухай Азии, Африка болон Латинии Америкын хүгжэжэ байгаа оронуудай зүб эрилтэнүүдые дэмжэхэ талаар манай талаһаа эдэбхитэй алхамууд хэгдэжэ байна. Социалис ба хүгжэжэ байһан оронуудай зорилгонууд энэ ба бусад олон асуудалаар адли юм.

«Гурбадахи дэлхэйдэ», мүн манай бүхы түби дэлхэй дээрэ шэнги, дэбжэлтын хүсэнүүдэй ба хархис хүсэнүүдэй хоорондо шанга тэмсэл боложо үргэлжэлһөөр. Август һарада Коломбодо болоһон **бүлэглэлнүүдтэ ородоггүй оронуудай гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонорой табадахи конференци** энээниие гэршэлнэ. Бүлэглэлнүүдтэ орохогүй гэһэн хүдэлөөн уласхоорондын ажабайдалай элитэ ехэ хүдэлөөн болоо, империализмда, колониализмда, эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүү арадуудай тэмсэлэй бүхэдэлхэйн фронтын шухала хубиин болоо. Коломбодо үни удаан, заримдаа хүнгэн бэшэ зүбшэлдөөнэй (энээн тухай мэдээжэ болоо) һүүлээр политическэ, экономическа асуудалнуудаар абтаһан документнүүд болбол бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй хүдэлөөн бүхыдөө дэбжэлтын шэнжэтэй гэжэ гэршэлээ.

Нүхэдүүд! XXV съезд иимэ зорилго табяа гэбэл, үлэһэн сэрэгэй гуламтануудые усадхаха, нэн түрүүн, **Дүтын Зүүн зүгтэ** үнэн зүб, бата бэхи гуримшуулгые туйлаха хэрэгтэ эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэй хүсэл оролдолгые зорюулха бологдоно. Энэ зорилго һүүлэй үедэ онсо шухала, онсо яаралтай болоо гэжэ хэлэмээр. Ушар юуб гэхэдэ, энэ райондо оршон байдал дахинаа шангадаа, тэрэ хадаа Ливандахи шуһата үйлэ хэрэгүүдтэй холбоотой юм.

Хэрбээ ушар хэрэгүүдэй эшэ үндэһые абажа харабал, Дүтын Зүүн зүгтэ империализмда эсэргүү революциин хүсэнүүдтэ сохилто үгэжэ, эндэ өөһэдынгөө байдалые хуушаарнь үлөөхэ, бэхижүүлхэ гэһэн дэлхэйн империализмын гэхэ гү, али США-гай, НАТО-до ородог бусад оронуудай, шэнэ һэдэлгые харанабди. Мүнөө империализм хадаа арабуудые арабуудай урдаһаа табижа, хоорондоо дайлалдахыень һүжэрөөхэ зам бэдэрнэ. Тиихэ арга боломжо бии гэбэл, араб оронуудай дотороо ангиин талаар хубаарха ябадалынь шангадана, тэдэнэй хоорондохи социально-политическэ ил гаань бүри ехэ болоно.

Ливанда баруун оронуудаар зэбсэгжүүлһэн, тухирагдаһан, Израилиин ба Саудовска Аравиин дэмжэлгэдэ хүртэһэн дотоодын хархис хүсэнүүд нютагай национально - патриотическэ хүсэнүүдтэ эсэргүүгээр добтолон ороо. Зүгөөр нэн түрүүн тэдэнэй добтолго Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй отрядуудта эсэргүүгээр гэхэ гү, али империализмда эсэргүү араб дэлхэйн отрядуудай нэгэндэ эсэргүүгээр шэглүүлэгдээ юм. Дайн сэрэгтэ мүн Сириишье оролсоһониинь гэмшэлтэй.

Ливандахи бэе бэеэ алалсалгын дайе болюулхын, энэ ороной түрүү үзэлтэй хүсэнүүдые ба Палестинын патриодуудые сохилтоһоо абархын тула, Ливанай гүрэнэй нэгэдэлые хамгаалхын тула, энэ оронине хубааха гэһэн хархисуудай түсэбүүдэй бүтэхэгүйн тула Советскэ Союз түрүүшын үдэрһөө оролдожо байгаа юм.

Нэгэн доро Палестинын, Ливанай патриодуудай, нүгөө талаһаань, хүршэ Сириин һайн һайхан үзэл бодолой үндэһөөр хоорондохи харилсаагаа гуримшуулха гэһэн һанамжые бидэнэр дэмжэнэбди. Араб Зүүн зүгтэ империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй нэгэдэлые һэргээн байгуулгада энэ ябадал тон шухала болохо байна.

Һаяхан Саудовска Арави, Египет, Сири, Кувейт болон Ливанай гүрэнүүдэй толгойлогшонорой, Палестиные сүлөөрүүлгын организациин гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Арафадай зүблөөн болоо гэжэ мэдээжэ. Буудалдаае болюулха тухай, арабуудай хоорондохи аюулгүйе сахиха хүсэнүүдые бии болгохо, Ливандахи оршон байдалые гуримшуулха тухай хэлсээн туйлагдаа һэн.

Бодоод үзэхэдэ, энэ хэлсээн адагай захынь дай болюулха гэһэн талаараа гол түлэб сахигдана гээшэ ха. Хэрэг байдал саашадаа ямараар ябаха хаб, хаража үзэнэ бэзэбди.

Ливанда боложо байгаа дай болюулха тухай хэлсээндэ бидэнэр бараг һайнаар хандана гээшэбди. Тэндэхи оршон байдалые гуримшуулга һайн үндэһэ һуури дээрэ үнгэрхэ байха. Ливанай патриотическа хүсэнүүдтэ, Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ хохидол ушаруулангүйгөөр үнгэрхэ байха бэзэ гэжэ найдаха хүсэлэн бии.

Энэ райондохи байдалые хүсэдөөр гуримшуулхын тулада үшөө бага бэшэ саг хэрэгтэй болохо гээшэ ха. СССР тушаа хэлэхэ болоо һаа, Ливандахи байдалые эбэй ёһоор гуримшуулгын амжалта туйлахын тулада саашадаашье али бүхы юумэ хэхэ байнабди.

Нүхэдүүд! Ливанда боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдэй үндэһэ һууринь бүхыдөө Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалай гуримшуулагдаагүй байһан ушар мүн болоно гэжэ бидэ эли тодоор харанабди. Советскэ Союз тээсгэн шэнэ ү у с х э л гаргаа һэн. Энээндэ хабаатай бүхы талануудые, тэрэ тоодо Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөе хабаадуулан, Дүтын Зүүн зүг тушаа Женевскэ конференцие дахин һэргээхэ гэһэн үүсхэл гаргаа. Бидэнэр энэ конференциин зүблэхэ тодорхой зүйл дурадхаа һэмди. Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи эб найрамдал бодото хэрэг дээрэнь тогтоомоор бүхы асуудалнууд энэ зүблэхэ зүйлдэ оруулагданхай.

Тиимэ болохолоороо, Дүтын Зүүн зүгтэхи хёморооной тушаа хараа бодолоо хэлбэришэгүйгөөр баримталнабди. Манай политика — заалан сэхэ, ангиин, марксистско-ленинскэ удхатай политика болоно. Манай орон иимэл политика баримталан бэелүүлхэ байха.

Нүхэдүүд! Манай партиин уласхоорондын политика — нэн түрүүн бата бэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэл мүн. Бүхы Европын зүблөө үнгэргэһэнэй, мүн гүрэнүүдэй эбэй ёһоор зэргэ оршохо ба харилсаа холбоон тухай Хельсинкидэ баяр ёһололой оршон байдалда абтаһан документын һүүлээр байгуулагдаһан аятай һайн арга боломжонуудые, — тиихэдээ гансашье Европодо бэшэ, бүрин дүүрэнээр хэрэглэхэ гээшэ шухалын шухала зорилгонуудаймнай нэгэниинь мүн болоно гэжэ бидэ тоолонобди. Партиин XXV съездын баталһан программатай гүйсэдөөр таарალдуулан, **капиталис гүрэнүүдтэй тогтооһон али алиндаа ашатаи туһатай адли тэгшэ харилсаануудые хүгжөөхэ тушаа** ябуулдаг хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр байнабди.

Энэ хүдэлмэри шата бүхэндөө онсо илгаатай юм. Францитай, ФРГ-тэй, Америкын Холбоото Штадуудтай, Канадатан, Италитай, Англитай болон бусад капиталис оронуудтай эбэй ёһоор зэргэ оршохо таатай һайн харилсаануудай үндэһэ һуури байгуулха, эдэ харилсаануудые «хүйтэн дайнай» гол һаад түбэгүүдһээ сэбэрлэхэ гэһэн зорилго таба гү, али арбан жэлэй саада тээ табигдадаг байгаа. Энээнэй гол түлэб бэелүүлэгдээд байхада, бидэ дам саашаа ошообди, политикын, экономикын, эрдэм наукын, техникын, соёл культурын талаар бүри үргэн ехэ харилсаа холбоо дэлгэрүүлжэ эхилээ һэмди.

Тиигээдшье һүүлшын һарануудай турша соо энэ талаар ашатай туһатай бага бэшэ юумэн хэгдээ. Жэшээлхэдэ, экономическа, промышленна ба научно-техническэ харилсаа холбоондо туһалха тухай Канадатай баталһан арбан жэлэй хэлсээн, эдэл асуудалнуудаар Кипр болон Португалитай баталһан хэлсээнүүд, соёл культурын харилсаа холбоон тухай совет-португалиин хэлсээн, ядерна буу зэбсэг ойлгомторгүй гэнтэ гү, али зүбшөөлгүйгөөр хэрэглэхэ ябадалые уридшалан һэргылхэ тухай, мүн энергетикын, гражданска авиациин ба авиабүтээлгын талаар харилсаа холбоо байгуулха тухай Францитай баталһан хэлсээнүүд, элүүрые хамгаалгын ба социальна хангалгын талаар Финляндитай баталһан хэлсээн гэхэ мэтэ Хельсинкидэ баталан абтаһан Түгэсхэлэй актын удха, эрилтэнүүдтэ бүрн мүһэн харюусадаг иимэ хэлсээнүүд баталагдаа бшуу. Хараад үзэхэдэтнай, ажал хэрэгүүднай ябажал байна. СССР хадаа эб найрамдалай ба эбэй ёһоор харилсаа холбоо тогтоолгын замаар урагшаа дабшана гэжэ бүхы дэлхэй харанал даа. Тиигээдшье бидэнэр саашадаашье энэ харгы замаар урагшаа дабшахабди гэжэ бүхы дэлхэй мэдэхэ ёһотой!

Гэхэ зуура, хэдэ хэдэн гүрэнүүдтэй тогтооһон манай харилсаануудай хүгжэлтэ һүүлэй үедэ **удаарууламда**, зүгөөр манай гэм зэмээр удаарууламдаа бэшэ гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Энэ ушар гол түлэб зарим оронуудтахи дотоодын политическэ орёо хүндэ оршон байдалһаа, тодорхойлон хэлэбэл, США-дахи, ФРГ-дэхи һунгалтын урда тээхи хүдэлмэриһөө улимжалан удаарууламдаһан байна.

Добтолхы стратегическа буу зэбсэг хизаарлаха тухай удаан болзорой шэнэ хэлсээ бэлдэхэ гэхэ мэтэ **совет-американ харилсаануудай** иимэ шухала асуудалаар ажал хэрэг үнэнтэ дээрээ зогсонхой гэжэ һануулхада эли тодо болоно. Зүгөөр иимэ документын гол удха тушаа үшөө 1974 оной эсэс багта дээдэ зэргын тушаалтад үгэсэ ойлголсоһон байгаа.

Үлэһэн асуудалнуудаар манай һүүлшын дурадхалнуудые энэ оной үшөө март һарада абаад, американ тала эдээндэмнай мүнөөшье хүрэтэр харюу үгөөгүй. Тиихэ зуураа, һунгалтын урда тээхи орёо хүндэ оршон байдал энээндэ шалтагаан болоно гээд, бидэндэ ойлгуулхые хүсэнэ. Эб найрамдал болон хоёр агуу ехэ арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ, мүн хэдэн олон жэлээр уридшалан дэлхэй дээрэхи оршон байдалые бүхы дээрэнь һайжаруулгын дулдыдаха хэрэгтэ нигэжэ хандадагынь муу байна.

Гэбэшье, США-тай байгуулһан манай харилсаанууд бүхыдөө даб дээрээ гэмгүй бүтэмжэтэйгөөр хүгжэнэ. Амгалан сагай хэрэг лэмжэдэ газар доро ядерна тэһэрэлгэ хэхэ тухай договор һаяшаг баталагдаһан байгаа. Эрдэм наукын, техникын али олон һалбаринуудаар бэе бэедээ аша туһатай харилсаа холбоон бэелүүлэгдэнэ. Соёл культурын талаар халан абалсалга яһалашье үргэн дэлисэтэй болонхой. Экономическа холбоо барисааншье бага зэргэ үргэдхэгдэнэ. Зүгөөр США-гай худалдаа наймаанай адли тэгшэ бэшээр хандадаг хуули ёһонуудаар байгуулагдаһан бэрхэшээлнүүдэй үедэшье бага зэргээр үргэдхэгдэнэ. Эдэ бэрхэшээлнүүдэй үгы байбалнь, манай экономическа холбоо барисаан ташха ондоо дэлисэтэй байха бэлэй.

Һунгалтын урда тээхи үедэ хоорондоо үрдилдэдэг кандидадууд — президент Форд ба г-н Картер -гадаадын политикын, Советскэ Союзтай байгуулагдаһан харилсаануудай асуудалнуудаар нэгэнтэ бэшэ мэдүүлгэнүүдые хэһэн байна.

Гэбэшье эдэ мэдүүлгэнүүд ехэнхидээ даншье һаа юрэнхы, удхынгаа талаар үсөөн бэшэ ушарта алгасалдаһан шэнжэтэй байха юм. Бүхы дээрээ эдэ хоёр кандидадууд уласхоорондын байдалые улам саашаданьгуримшуулха, СССР-тэй зохид һайн харилсаануудые хүгжөөхэ гэһэншүүгээр үгэ хэлэдэг байна. Зүгөөр тэдээн һээ ондооһье удхатай: буу зэбсэг саашадаа үрдилдэжэ бэ аад түргөөр бүтээхэ, «хүсэрхэлгын» политика ябуулха, Советскэ Союз тушаа «хатуу шэрүүн хараа шугам» гэдэгые ябуулха гэхэ мэтэ уряатай мэдүүлгэнүүдые үсөөн бэшэ ушарта дуулажа болохо юм.

Тинбэ ябашье, һунгалтын һүүлээр Вашингтондохи засаг түрэдэ хэнэйшье һуухынь һаань Холбоото Штадууд дэлхэйн дээрэхи хүсэнүүдэй бодото тэнсүүриые хараадаа абангүй байжа шадахагүй ха. Энэ тэнсүүри хадаа оршон байдалые ухаансараар сэгнэжэ, һүүлшын жэлнүүдтэ социализмын дэлхэйтэй хэлсээнүүдые хэхыень Америкын зонхилхы бүлэгүүдые баадхаа, бшуу. Ягаа хэзээшье һаань, нэгэл ушар нашагүй эли тодо байха ёһотой: Холбоото Штадуудтай тогтооһон харилсаануудаа үргэн ехээр хүгжөөхэ, дэлхэйн шэнэ дайнай аюулые һуладхаха гэһэн манай хараа шугам хубилашагүй зандаа үлэхэл.

Мүнөө **Германиин Федеративна Республикатай** тогтооһон харилсаанууд тухай хэлэхэмни. Һаяшаг тэндэ бундестагые һунгаха ээлжээтэ һунгалта үнгэрөө. Һунгалтын урда тээ хэгдэһэн хүдэлмэриин үедэ правительствын бэелүүлдэг «Зүүн зүгэй политикада» добтолдог Соведүүдтэ харша, үһөө мэеэгээ абаха тушаа арай шамай далдалһан хараа бодолтой хүсэнүүд эли бодо эдэбхижээ һэн. Иимэ оршон байдалда ФРГ тушаа манай бэелүүлдэг политика тухай мэдүүлгэ хэхэ ушартай болоо һэмди. Тиигэжэ Советскэ Союзай баримталдаг хараа бодол ямар бэ гэжэ бүгэдэндэ эли тодо болохо бшуу.

СССР ФРГ хоёрой хоорондо аятай һайн харилсаануудые хүгжөөхөөр хоёр талын бэлэн байһые онсолон тэмдэглэхын тулада Федеративна Республикада хэхэ миниин ээлжээтэ айлшалалга үнгэргэхэ тухай бидэ канцлер Шмидттэй гол түлэб үгэсэ ойлголсоо бэлэйбди. Энээн тухай тобшохон мэдээсэл тунхаглагдаһан байгаа

Правительственна коалициин байдалай зарим тэды муудаашье һаань, һунгалтада тэрэнэй туйлаһан илалта хадаа, манай ойлгодогой ёһоор, ФРГ-гэй олонхи хүн зон эб найрамдалай ба түгнүүрилтэ байдал һуларуулхын түлөө, социалис гүрэнүүдтэй байгуулһан харилсаануудаа улам саашаданьһайжаруулхын түлөө тэмсэнэ гэжэ батадхан харуулба. Энэ ушар СССР ФРГ хоёрой хоорондохи али алиндаа аша туһатай харилсаануудые гэмгүй һайнаар хүгжөөхын тулада таарамжатай эрхэ нүхэсэл байгуулна гээшэ ха. Манай баримталдаг хараа бодол эли тодо: бидэ иимэ харилсаанай түлөөбди.

Францитай байгуулһан манай олон талын харилсаанууд, тэрэ тоодо гадаадын политикын асуудалнуудааршье, урдынхидаал мэтэ амжалтатайгаар хүгжэнэ гэжэ би хэлэхэ байнаб. Тиигээшье һаа, уласхоорондын али бүхы ажал хэрэгүүдэй талаар энэ ороной хүтэлбэрилэгшэдтэн бидэ ниитэ нэгэн адли хараа бодолтой бэшэ аабзабди даа.

Бэе бэедээ айлшалалсадаг тогтоогдомол гуримай ёһоор президент Жискар д'Эстэнэй уряалаар би һаяын сагта дахинаа Франци ошоходоо болохо байнаб. Энэ ушар хоёр талые һонирхуулжа байгаа асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ арга боломжо олгохоһоо гадна, хоёр агуу ехэ арадуудай хани ёһоной заншалта харилсаа холбоондо шэнэ үүсхэлнүүдые гаргахын тулада шэнэ эршэ оруулха байха гэжэ һананаб.

Манай хүршэ, Азиин эгээл томо гүрэнүүдэй нэгэн болохо **Японтой** байгуулагдаһан харилсаануудта бидэ горитой удха шанар олгодог байгаабди, мүнөөшье олгодогбди. Бэе бэеэ хүндэлэлсэлгын бэе бэедээ аша туһатай үндэһэ һуури дээрэ тогтоогдоһон үргэн ехэ, бата бэхи харилсаануудые, мүн һайн хүршэнэрэй үзэл бодолоор нэбтэрһэн харилсаануудые Японтой хүгжөөжэ болохо, хүгжөөхэ хэрэгтэй гэжэ бидэ хододоо тоолодогбди. Таанадан мэдэжэ байһанай ёһоор, энээн тухай бидэ нэгэнтэ бэшэ, тэрэ тоодо партиин XXV съезд дээрэшье хэлээ һэмди.

Энэ жэлэй август һарада Крымдэ байхадаа, Японой экономическа организацинуудай федерациин түрүүлэгшэ г-н Доко түрүүтэй Японой ажал хэрэгэй нэрэ хүндэтэй делегацитай хөөрэлдөө һэм. Тиихэдээ манай хоёр ороной экономическа харилсаа холбооной удаан болзорой — арба — арбан табан жэлэй — тодорхой ерээдүйн арга боломжо тухай зарим тэды һанамжануудаа һүүлшын үедэ хэлэхэ арга боломжотой байгаа һэм.

Япон талаһаа хөөрэлдэгшэд һайнаар угтажа абаһан, энэ хөөрэлдөөн тушаа Японда хэгдэһэн удаадахи мэдээсэлнүүд һайн удхатай байгаа. Манай хоёр ороной хоорондохи али алиндаа аша туһатай үргэн ехэ, бата бэхи харилсаануудые хүгжөөхын тулада бардам ехэ үндэһэ һуури бии гэжэ (үнэхөөрөөшье, энээнэй урда тээ үзэгдэһэн бодото байдалаар энэ ушар батадхагдаа) энэ ушар үшөө дахин батадхан харуулба.

Гэбэшье, бидэ ушар байдалые буруугаар ойлгоно бэшэбди, совет-япон ёһото һайн харилсаануудай түлөө үшөө орёо хүндэ тэмсэл хэхэ хэрэгтэй гэжэ мэдэпэбди. Японда совет самолёдой буу-һантай дашарамдуулан, һяяшаг болоһон арсалдаанай үедэ Японой засагаархидай хэһэн ябуулганууд энээндэ шэнэ һануулга боложо үгэнэ. Эдэ ушар баримтанууд бүгэдэндэ мэдээжэ. Японой эдэ ябуулганууд тушаа өөһэдынгөө һанамжые Советскэ правительствын мэдүүлгэнүүд дотор, мүн Японой гадаадын хэрэгүүдэй министртэй А. А. Громыкын хэһэн хөөрэлдөөндэ тон эли тодоор хэлэһэн байнабди. Японой засагаархидай зан ааша совет-япон харилсаануудай юрэнхы байдалые нилээд ехээр муудхаагаа гэжэ би эндэ имагтал онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. СССР-тэй һайн һайхан харилсаатай байха хүсэлэн тухай Токиодо хэгдэдэг мэдүүлгэнүүдэй хэр үнэн сэхэ байһанда энэ зан ааша совет хүнүүдэй дунда һэжэг түрүүлээ.

Нүхэдүүд! Гүрэнүүд хоорондын эбэй ёһоной харилсаа холбооной гансашье хоёр талын бэшэ мүн бүри үргэн, олон талын шэнжэтэй байха ябадал хүсэнэбди. Тиигэжэ бата бэхи эб найрамдалай материальна бодото байдал бии болгохые оролдонобди. Эгээл иимэ зорилгодо, тодорхойлон хэлэбэл, транспортын, энергетикын, оршон байгаалиие сахин хамгаалгын асуудалнуудаар бүхы Европын конгрессүүдые үнгэргэхэ гэһэн Советскэ Союзай дурадхалнууд шэглүүлэгдэнхэй юм.

Хельсинкидэ туйлагдаһан хэлсээнүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хүдэлмэри бүхы дээрээ мүнөө хэдэн арбаад, хэдэн зуугаад бодото ажал хэрэгүүд болон хубаарилагдана. Тэдэнэр ходоо эли бодо байжа болохогүйдөө магад, зүгөөр энэ хадаа партийна болон гүрэнэй туйлай ехэ удха шанартай хүдэлмэри мүн. Бидэнэр, совет хүнүүд, энэ талаар ажал хэрэгээ ябуулдаг бүхы хүнүүдэй хүсэлэл оролдолгые сэгнэдэгбди. Ушарынь гэхэдэ, энэ манай ниитэ хэрэг — совет хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ тон дүтэ эб найрамдалай хэрэг мүн.

Европодо бүри намдуу түбшэн байдал тогтоохын тулада бүхы Европын зүблөөн дээрэ манай үүсхэлээр һайшаагдаһан этигэл найдабарини гэдэг хэмжээнүүд — болохоёо байгаа сэрэгэй томо һургуулинууд тухай бусад оронуудые хаһа саг соонь мэдээсэдэг, эдэ һургуулинуудта харнин ажаглагшадые уридаг гурим ашатай һайн үүргэ дүүргэнэ.

Арадуудай хоорондо соёл культурын болон бусад холбоо барисаа үргэдхэлгэдэ, мүн мэдээсэлнүүдээ халан абалсалгые үргэдхэлгэдэ хабаатай Хельсинкидэ баталан абтаһан Түгэсхэлэй актын тэдэ дүримүүдые бидэ хэлбэришэгүйгөөр дүүргэнэбди. Шахардуу шанга байдалые һуларуулгын эрхэ б а й д а л д а иимэ холбоо барисаае хүгжөөхэ гээшэ бодото байдалай эрилтэ болоно. Тиихэдээ бэеэ даанхай байдалые өөһэд хоорондоо хүндэлэлсэлгын, мүн бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэһэн гол ёһонуудые нарин нягтаар сахиха шухала бэлэ даа. Советскэ Союзтай тогтооһон харилсаагаа бэелүүлхэдээ эдэ гол ёһонуудые ябдахые, совет арадай, манай социалис байгуулалтын аша туһада эсэргүүгээр ажал хэрэгээ ябуулхые бидэ, — хулисэгты, господанар, — хэзээшье зүбшөөхэгүйбди.

Энээнтэй дашарамдуулан, түгшүүрилтэ байдалые һуларуулгын үедэ манай ябуулдаг үзэл сурталан хүдэлмэридэ бүри үндэр эрилтэ табигдана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Манай пропаганда — орон дотороошье, мүн хилын саанашье — дэлхэй дээрэ боложо байгаа хубилалтануудта анхаралтайгаар хандаха ёһотой, тэрэ хадаа ойлгосотой, үнэншэмэ байха ёһотой. Үзэл сурталай хүдэлмэриин асуудалнуудые ЦК өөрыгөө гол анхаралда саашадаашье байлгаха юм. Эгээл иимэ эрилтэ бүхы партийна органуудта ба организацинуудта табихабди.

Нүхэдүүд! Бата бэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ мүнөө империалис томо гүрэнүүдэй дэлгэрүүлһэн **буу зэбсэг үрдилдэжэ байгаад түргөөр бүтээлгые болюул хаһаа** ондоо, мүн **буу зэбсэг хуряалгада** орохоһоо ондоо тиимэ шухала зорилго байхагүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, социальна тулам… аануудта диилдэһэндээ, колониальна газар дайдануудаа алдаһандаа, капитализмһаа шэнэ оронуудай таһаран һалаһанда, дэлхэйн социализмын амжалтануудта ба буржуазна гүрэнүүдтэхи компартинуудай нүлөөнэй ургалтада — эдэ бүгэдэндэ капиталис дэлхэйн эзэрхэг түримхэй бүлэгүүд сэрэгэй бэлдэхэл яаралтан түргөөр дэлгэрүүлгээр харюусадаг байха юм. Сэрэгэй бюджедүүд тэһэртэрээ ехэ болоно, буу зэбсэгэй шэнэ зүйлнүүд бии болгогдоно, баазанууд байгуулагдана, сэрэгэй жагсаалнууд эмхидхэгдэнэ. Энэ «хүсэрхэлгын хараа бодолдо» түшэглэжэ, империализм хадаа ондоо оронууд болон арадуудые захиран зонхилхо тушаа өөрынь гарһаа мултаржа байһан арга боломжые гартаа бариха гэжэ найдана.

Өөрыгөө политикада «үзэл сурталай талаар үндэһэ һуури» табиха гэжэ эрмэлзээд, буу зэбсэг үрдилдэжэ байгаад, түргөөр бүтээлгын империалис зоригжуулагшад арга хэрэгсэлнүүдые хэрэглэхээ гайханагүй, хэтэржэ ерэхэдээ, юрэнхы ухаан бодол тухайшье ехээр анхарнагүй. Буу зэбсэг бүтээлгэдэ зорюулжа шэнэ зээли мүнгэ абаха хэрэгтэй болоо һаань, тэдэнэр парламентаринууд, болон олониитые «совет булюу хүсэ шадалаар» айлгадаг байха юм, харин өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадал тухай һанаагаа зобожо байһанаа һунгагшадтаа элирхэйлэн харуулха хэрэгэй гараа һаань, — тэдэнэр «баруун оронууд сэрэгэй талаар хүсэд булюу» гэжэ һунгагшадаа найдуулдаг байха юм.

Өөрыгөө хамгаалха манай хүсэ шадал тушаа хэлэхэ болоо һаа, бидэ Советскэ Союзай найдамтаи аюулгүй байдалда хэды шэнээн хэрэгтэйб, социализмын туйлалтануудые аха дүү оронуудтай хамтааран хамгаалхын тулада хэды шэнээн хэрэгтэйб, урда урдаһаа хараһан хоёр ниитын байгуулалгын хоорондохи түүхэтэ арсалдаае өөрыгөө аша туһада хүсөөр шиидхэхэ гэжэ һэдэдэг эзэрхэг түримхэйшүүлэй эдеэрхэхэгүйн тулада хэды шэнээн хэрэгтэйб — эгээл тэды шэнээн мүнгэ зөөри өөрыгөө хамгаалха хэрэгтэ гаргашалдагбди. Империалистнуудай тоонгүй байжа шадахагүй, эгээл мүнөө үеын буу зэбсэгтэй совет сэрэгшэдэй ходоо байхын тулада, оронойнгоо зэбсэгтэ хүсэнүүдые үндэр дээдэ хэмжээндэ саашадаашье байлгаха гээшэ арадаингаа үмэнэ дүүргэхэ манай уялга болонол даа, бидэ энэ уялгаа нарин нангинаар дүүргэдэг байхабди!

Тиихэтээ хамта мүнөө арадай ажахыһаа шухала хэрэгтэй болоходонь таһалдуулагдадаг мүнгэ зөөрине ажалшадай һудал байдал һайжаруулгада, зохёон байгуулхы зорилгодо зорюулхаһаа ондоо тиимэ ехэ хүсэлэл бидэндэ байхагүй. Томо ехэ, гол шухала гү, али эхин дээрээ зарим хубининшье һаань — алишье талалаа үнэхөөрөө үнэн зүб үндэһэ һуури дээрэ тогтоогдоһон буу зэбсэг хуряаха хэмжээнүүдтэ үглөөдэршье һаань орохоор бэлэмди. Бидэнһээ боложо хэрэг һамшахагүй!

Олон жэлэй урда тээ В. И. Ленин буу зэбсэг хуряалгые «социализмын үг зорилго» мүн гэжэ нэрлээ һэн. Тиихэ үедэ милитаризмын ургалтые зогсооxo, дэлхэйн дайнай аюулые уридшалан болюулха бодото эрхэ нүхэсэл үшөө байгаагүй һэн. Мүнөө байдал хубилаа. Бүхы хүн түрэлтэндэ хабаатай энэ гол шухала зорилые шиидхэхэ тээшэ хэгдэдэг дабшалта — удаа дарааланшье һаа, зарим участогууд дээрэшье һаа — бодотоор бэелүүлэгдэхэ болонхой, социализмын ба эб найрамдалай хүсэнүүд тиимэ ехэ нүлөөтэй болонхой бшуу. Ядерна үе сагта дэлхэйн шэнэ байлдаае үүдхэхэ гэһэн хараа бодол ашаг үрэгүй байхаһаа гадна, хосорхы аюултай, гэм зэмэтэй гэжэ капиталис гүрэнүүдэй зонхилхы бүлэгүүдшье дам саашадаа улам ехээр ойлгодог боложо байнхан.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй хамтын хүсэлэл оролдолгоор — манай ороной эгээл эдэбхитэй хубитын ашаар — һүүлшын жэлнүүдэн турша соо шэнэ ядерна дайнай аюулые һуларуулха хэрэгтэ горитой үрэ дүнгүүд туйлагдаа. Ядерна зэбсэг туршалгын нилээд ехэ хубиие болюулха, дэлхэй дээрэ тэрэнэй улам саашадаа дэлгэрхэ ябадалда эсэргүү хэмжээнүүдые абаха, тэрэниие замбүлинай дайдада, далайн болон океанудай оёорто бариха гүй, Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай стратегическа буу зэбсэг хизаарлаха, бактериологическа зэбсэг хорихо ба усадхаха асуудалнуудаар тодорхой, уялгата ёһоор дүүргэгдэхэ уласхоорондын договорнууд болон хэлсээнүүд баталагданхай. Энэ хадаа муу бэшэ дүнгүүд гээшэ. Буу зэбсэг хуряахын түлөө хэдэг тэмсэлые бүри найдабаригүй гэжэ соносходог һэжэглэгшэдэн гомдолые тэдэнэр эрид буруушаана. Зүгөөр буу зэбсэг үрдилдэжэ байгаад, шэнээр бүтээлгэдэ ашаг үрэтэйгөөр эсэс табихын тулада туйлагдаһан эдэ зүйлнүүдые улам батадхаха, дам саашаданьхүгжөөхэ хэрэгтэй.

Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал манай партиин XXV съезд дээрэ ямар шангаар, хэлбэришэгүйгөөр табигдаа һэм гэжэ таанад, нүхэдүүд, һанана ёһотойт. Энэ шухалын шухала хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ шэнэ эршэ хайшан гээд оруулхаб гэжэ съездын һүүлээр Политбюро нэгэнтэ

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта).

1976 ОНОЙ ОКТЯБРИИН 25-да КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ ДЭЭР

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1, 2, 3-дахи нюурнуудта).

бэшэ зүбшэн хэлсээ Тодорхойлон хэлэбэл, ООН-ой Генеральна Ассамблейн ээлжээтэ сесси дээрэ тодорхой хэдэ хэдэн дурадхалнуудые оруулха гэжэ шиидхэгдэhэн байгаа.

Советскэ Союз уласхоорондын харилсаануудта хүсэ хэрэглэхэгүй тухай Бүхэдэлхэйн договор баталха гэжэ дурадхаа. ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ энэ документ дэлгэрэнгыгээр тайлбарилагдаа hэн. Манай проект дотор дурадхагдаhан хүсэ хэрэглэхэгүй гээшэ гүрэнүүд хоорондын харилсаануудые хаадуулна, тиихэдэ өөhэдынгөө социальна ба национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэл хэхэ арадуудай зайлашагүй эрхые дайранагүй гэжэ би эндэ имагтал онсолон тэмдэглэхээ hанаа hэм. Эдэ хоёр асуудалнуудые бидэ нарин нягтаар илгаруулдагбди.

СССР ООН-ой үзэмжэдэ үргэн ехэ комплексно документ — меморандум мүн лэ оруулhан байна. Энэ документ дотор буу зэбсэг хуряаха талаар мүнөөнэй үедэ эгээл гол шухала, үргэн ехэ, али бүхы талын хэмжээнүүдэй программа хараалагданхай.

Тобшсор хэлэхэдэ, манай орон буу зэбсэг хуряаха тодорхой программа бүхы дэлхэйн үмэнэ дахин дурадхаба. Энэ программые бодотоор бэелүүлэгдэмэ болгохын түлада тэрээн дотор горитой шэнэ асуудалнууд оруулагданхай. Хэдэ хэдэн асуудалнууд тушаа олохон гүрэнүүдэй хараа бодол хараада абтанхай. Тиихэдээ, манай аюулгүй байдалай аша туhада хохидол ушаруулхагүй ябадал хараада абтанхай ааб даа. Тус программа дотор хараалагдаhан бүхы хэмжээнүүдые абаhаар гү, али эхин дээрэнь нэгэ алхамhаа нүгөөдэнь орожо байгаад, имагтал заримыень бодотоор бэелүүлхын түлөө хам оролсохоор бэлэн байнабди гэhэн мүн лэ нугархай хараа бодол баримталнабди.

Буу зэбсэг хуряалга бүхы гүрэнүүдэй ниитын хэрэг болохо ёhотой. Буу зэбсэг хуряаха тушаа бүхэдэлхэйн конференци зарлаха тухай, үгышье hаа, түрүүшын ээлжээндэ энэ талаар нэгэ алхам болгон, ООН-ой Генеральна Ассамблейн тусхай сесси зарлаха тухай манай дурадхалнууд энэл хэрэгтэ зорюулагдана.

ООН-до оруулhан Советскэ Союзай шэнэ үүсхалнүүдые хэдэн арбаад гүрэнүүд болон эб найрамдалда дуратай үргэн ехэ олониитэ ойлгоhон, дэмжэhэн байна. Энэ ушар бидэнние баярлуулна. Энэ ушар дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдалай аша туhада гаргагдаха шэнэ хүсэлэл оролдолгодо зориг-жуулна!

Түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые болон буу зэбсэг хороохо тухай Венэдэ болоҗо байгаа хэлсээнүүдтэ амжалта туйлаха гээшэ шухалын шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн гэжэ Советскэ Союз урдынхидаал мэтэ тоолоно гээд илангаяа онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. Бидэ тэндэ тодорхой шиидхэбэринүүдые дурадханабди. Эдэ шиидхэбэринүүд алинишье таладань хохидол ушаруулангүйгөөр Европодо урда урдаhаа харалсажа байhан сэрэгэй хүсэнүүдые бага болгохо бэлэй. Эдэл гол ёhонуудта үндэhэлhэн харюугай дурадхалнуудыешье зүбшэн хэлсэхээр бэлэмди. Саашанхи бүтэмжэтэй хамтын (зүгөөр эгээл бүтэмжэтэй, үнэн сэхэ, харин нэгэ талын аша туhада зорюулагдаhан бэшэ) хэмжээнүүдые абахаар, элдэб янзын хэмжээндэ, эгээл дээдэ зэргын тушаалтад хүрэтэр мантай хөөрэлдэгшэдтэй хэлсээнүүдые хэхээр бэлэмди.

Хүндэтэ нүхэд! Уласхоорондын хэрэгүүдтэ бидэнэй туйлаhан гол шухала зүйл тухай хэлэхэ болоо hаа, сэбэр сэхэ hэшхэлтэйгээр ингэжэ хэлэхэдэ болоно: бусад социалис гүрэнүүдэй хамта бидэнэй хэhэн хүсэлэл оролдолгын эсэстэ, эб найрамдалда дуратай, үнэн байдалые зүбөөр ойлгодог бүхы хүсэнүүдэй дэмжэhэнэй ашаар **ядерна дайнай аюулые холодуулжа шадаhан, эб найрамдалые бүри найдамтай, бүри бата бэхи болгоhон байнабди.**

Имэ дүнгөөр, нүхэдүүд, бидэ бултааран баярлаха байнабди, тэрээгээрээ омогорхохо байнабди! Имэ дүнhөө бүхы хүн түрэлтэн шүүбэритэнэ бшуу!

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй зарим тэдэ асуудалнууд дээрэ үгынгөө түгэсхэлдэ тобшохоноор тогтохыемни зүбшөөгыт.

Ангиин нэтэрүү шанга тулалдаануудай үедэ хэдэ хэдэн капиталис оронуудай компартинууд hүүлэй үедэ горитой амжалтануудые туйлаа гэжэ нэн түрүүн тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэй олониитэтэй холбоо барилсаагаа үргэдхөө, нэрэ хүндэеэ бэхижүүлээ, политическэ ажабайдалда тэдэнэй нэрэ хүндэнь дээшэлээ.

Мүнөө үедэ эгээл томо зургаан капиталис гүрэнүүдэй гурбандань — Францида, Италида ба Японодо — олониитын компартинууд хүдэлдэг юм. Тэдэнэй түлөө hунгалтын үедэ бүхы дээрээ 20 миллион үлүүтэй hунгагшад дуугаа үгэдэг байна. Мүнөө Италиин компартиин хабаадаагүй hаань, гүрэнэй ажабайдалай томо нэгэшье асуудал юрэнхыдөө шиидхэгдэжэ шадахагүй, тус парти hүүлшын hунгалтын эсэстэ иимэ байдалтай болоо бшуу. Францида социалистнуудтай ба зүүнэй үзэл баримталдаг бусад хүсэнүүдтэй коммунистнуудай байгуулhан холбоон оронойнь политическэ ажабайдалда бүгэдэндэ мэдэрэгдэлэг лаамай ехэ хүсэн болонхой. Португалиин коммунистнууд хэдэн арбаад жэлдэ үргэлжэлhэн удаан фашис гүрдэлгэ мүрдэлгын hүүлээр политическэ ажабайдалда нюуса далдагүйгөөр гарахаhаа байтагай, орон доторхи эгээл эдэбхитэй, нүлөө ехэтэй партинуудай нэгэниинь болонхой. Испаниин компарти нюуса байдалhаа гаража байнхай, тэрэнэй нэрэ хүндэнь улам урганa. Индиин, Финляндиин, Даниин, Латинн Америкын зарим оронуудай компартинууд өөhэдынгөө оронуудта нилээд ехэ политическэ нэрэ хүндэтэй юм.

Тиимэ болохолоороо. дэлхэй дээрэ социализмын болон национальна сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй байдалан бэхижэжэ байhан эрхэ байдалда коммунис хүдэлөөн элитэ ехэ амжалтануудые туйлана. Бидэнэр энээнние үнэн сэдьхэлhээ амаршалхаараал амаршалнабди.

Зүгөөр империалистнууд ондоогоор хандадаг юм. Баруун Европодо компартинуудай үзүүлдэг нүлөөнэй шангадаhан ушар тэдэнниe сошордуулhан байна. hунгалтын үедэ компартиин амжалтата туйлаhантайнь дашарамдуулан, США-гай, ФРГ-гэй хүтэлбэрилэгшэд Итали тушаа бүдүүлиг янзын хашалта, заналта хэhэн байгаа Энээниисэнь олохон оронуудта, тэрэ тоодо Италиин буржуазна политигууд эрид буруушааhан байха юм. Хэнэйшье мэдэhээр, бидэ СССР-тэ энээн тушаа өөhэдынгөө hанамжые мүн лэ нюугаагүй hэмди.

Европын коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай конференциие Берлиндэ энэ зун үнгэргэhэн ушар hүүлшын сагай нилээд ехэ үйлэ хэрэг болоно. Тэрэнние бэлдэлгэдэ бага бэшэ саг хэрэглэгдээ. Шухала хэдэ хэдэн асуудалнуудаар 29 партинуудай hанамжануудые зэргэсүүлэн хаража үзэхэ, түгэсхэлэй документын проект тушаа нэгэн hанал баримталха хэрэгтэй байгаа.

Гэбэшье хамтаараа хэhэн тэсэмгэй хүдэлмэри өөрынхиеэ туйлаа hэн. Тус конференци Европын коммунистнуудай ангиин талаар нэгэн hаналтай байhанай. аха дүүгэй ёhоор бэе бэедээ туhалалсалгын үзэл бодолгойгоор, эб найрамдал. аюулгүй байдал, харилсаа холбоо бэхижүүлхэ. тухай энэ түби дээрэ социальна дэбжэлтэ туйлэха тухай тэдэнэй хамтын анхарал оролдолго гаргадаг байhанай үзэл бодолтойгоор үнгэрөө.

Тэрээндэ Европын бүхы компартинууд (Албаниинхиhаа бэшэниинь) хабаадалсаа, түгэсхэлэй документ нэгэн hаналтайгаар баталан абтаа.

Берлиндэ болоhон конференцидэ хабаадагшадай хэлэhэн үгэнүүд эб найрамдалай, социализмын түлөө эдэбхитэнгээр тэмсэхэ хүсэл эрмэлзэлээр нэбтэрэнхэй байгаа. Тэрэнэй баталан абаhан документ — Европодо эб найрамдалай, аюулгүй байдалай ба түгшүүрилтэ байдал hулаpуулхын түлөө саашанхи тэмсэлэй тодорхой программа мүн. Ханинарайшье, мүн манай ангиин дайсадайшье сэгнэлтын ёhоор, Берлиндэ болоhон конференци хадаа Европын ажабайдалда коммунистнуудай дүүргэдэг эдэбхитэй үүргын шэнэ гэршэ мүн болоо, энэ ехэ хэрэгтэ КПСС-эй өөрынгөө хубитые оруулhандань бидэ омог баяртай байнабди.

Уласхоорондын хэрэгүүд тухай Танда, нүхэдүүд, хөөрэжэ үгэхэ гэhэн юумэмни энэл даа. Харана бэзэт. XXV съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхэ тушаа ЦК-гай Политбюро энэ асуудалааршье эсэшэ сусашагүй ажал ябуулга эрхилнэ. Эб найрамдалай ба совет арадай зол жаргалай аша туhада, эб найрамдалай ба бүхы хүн түрэлтэнэй дэбжэлтын аша туhада энэ хүдэлмэриие бүхы эршэ хүсөөрөө бидэ үргэлжэлүүлхэ байнабди

Нүхэдүүд, өөрынгөө үгэ дүүргэхэ дээрээ иигэжэ онсолон тэмдэглэхэ байнаб. XXV съездын табиhан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы партийно-эмхидхэлэй ба үзэл сурталай-политическэ хүдэлмэри туhалха ёhотой.

Хаанашье хүдэлөө hаа, ямаршье тушаал даажа ябаа hаа, коммунист бүхэнэй эмхитэй, журамтай байлгын, ажал хэрэгтээ зохёохы ёhоор хандалгын үльгэр жэшээ харуулдаг байхые. ехэшье, багашье зорилгонуудые шиидхэлгэдэ гүрэн түрын ёhоор хандалгын үльгэр жэшээ харуулдаг байхые саашадаашье туйлаха шухала.

Нютагуудтахи партийна, советскэ ба ажахын органуудай коммунистнуудай, үргэн ехэ олониитэ ажалшадай зохёохы үүсхэлые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ гэhэн партиин хараа шугам — зүб хараа шугам мүн.. Тэрэнэй үгэдэг hайн hайхан үрэ дүнгүүдыень бидэ бодотоор мэдэрнэбди.

Социалис гүрэнэй хүдэлмэришэдтэ үгэhэн даабари мэтэ түсэб хадаа элсүүлхы туйлай ехэ хүсэтэй юм гэжэ В. И. Ленин тэмдэглэдэг hэн. зүбшэн хэлсэжэ ... кументнүүд хүдэл... колхозникуудай, ... теллигенциин гол ... да харюусана.

Ажалша коллек... нэй, ажалшан бү... дүйнгөө байдалые байха, ямар зори... хэ байhанаа, ям... нуудые шиидхэхэ тоб байса мэдэхэ ... лаха хэрэгтэй.

Арбадахи табан оронойм най үм... партиин ба арад... туйлай ехэ. сэдьх... мэ hонирхолтой хүлеэжэ байна. Э... мэри тон харюуса... дэнэй ямараар хү... hэнhеэ, хараалhан дээ бидэнэй ямар... гэhэнhээ Эхэ ... хүсэ шадал, нэрэ hалбаран мандалга на, бүлэ бүхэнэй хан байдал. совет нэй hуудал байдал, гал дүлдыдана ...

Ленинэй партии... рилдэг манай арад... улаа тэрээндэ тү... гаhан харюусалга... байхань hэжэглэлт...

Партиин хараа тэрэнэй XXV съез... hан зорилгонууд бэелүүлэгдэхэл ба...

(Нүхэр Л. И. Бр... хэлэhэн үгэ ... нэрьемэ альга ... дар угтагдаа. Л. И. ... Пленумэй гэшүүд hаа бодоо, тэрэнии... наар амаршалба).

ГЕРОЙН КУБОК БАРЮУЛАГДАА

Спорт

Үльдэргэ тосхоной стадион дээрэ хүнгэн атлетикээр урилдаан болобо. Урилдаанда түрүү hуури эзэлhэн командада республикын мэдээжэ поэт, багша, Социалис Ажалай Герой Цокто Номтоевич Номтоевой хүндэдэ зорюулагдажа түрүүшынхеэ бии болгогдоhон дамжуулгын кубок барюулагдаха байба.

Бүхы зайнуудта үнгэргэгдэhэн урилдаанда Үльдэргын дунда hургуулиин команда эрхимлэhэн байгаа. Харин бага наhатайшуулай дундаhаа Нарhатын дунда hургуулиин хүбүүн С. Григорьев. А. Бабыкин, С. Луговой гэгшэд хурдан байжа, командала түрүү hууринда гаргалсажа шадаа. Мүн 500 метрэй зайда Үльдэргын дунда hургуулиин 5-дахи классай hурагша Лена Климова эрхимлэжэ гараа.

1.000 метрэй зайда болоhон урилдаанда Таня Климова (Үльдэргэ), В. Оглых (Нарhата)хоёр эрхимлэhэн байна. 2.000 метрэй зайда эдиршүүлэй дунда үнгэргэгдэhэн урилдаанда Үльдэргын дунда hургуулиин hурагша Пётр Климов түрүүлжэ шадаа. Тэрэ аймагай түбhөө ерэhэн Ешиин маевые ахижа командадаа шухала очко нэмээлсээ бшуу. 1.500 метрэй зайда урилдаhан басагад сооhоо Үльдэргын Оля Климова, Нина Климова гэгшэд нэгэдэхи, гурбадахи, Нарhатын дунда hургуулиин түлөөлэгшэд О. Фомина хоёрдохи hуури эзэлhэн байба.

Команданууд хоорондын дүн гаргахада, Үльдэргын дунда hургуулиин команда түрүү hууринуудые эзэлжэ, Социалис Ажалай Герой Ц. Н. Номтоевой дамжуулгын гурбан кубогта хүртөө. Нарhатын, Мужихын hургуулинуудай команданууд удаадахи hууринуудые эзэлhэн байна.

В. БАЙБОРОДИН.

АРГАТЫНХИД ТҮРҮҮЛБЭ

Аймагай түб Хурамхаан hууринда hаяхан хүнгэн атлетикээр комсомольско-профсоюзай урилдаан боложо, олоной анхарал татаба. Хамта долоон команда энэ мүрысөөндэ хабаадаа. Тиин басагад — 1000, эхэнэрнүүд — 1.500, хүбүүд — 2000, эрэшүүл 3000 метрэй зайда урилдаhан байна.

Үсэд шанга урилдаанда Аргатын дунда hургуулиин команда бэлэтхэл hайнтай байжа, бултанhаа эрхим дүн харуулжа, ВЛКСМ-эй райкомой дамжуулгын кубогта хүртэбэ. Дэрээнэй hургуулиин команда хоёрдохи hуури эзэлээ.

Басагадай дундаhаа Аргатын дунда hургуулиин hурагша Света Цыбикова эгээл хурдан байжа, 1000 метрэй зайе 3 минута 35 секунда соо гаталhан байна. 1500 метрэй зайда эхэнэрнүүдэй дунда болоhон урилдаанда Надежда Бальжинимаева (Аргата) түрүүлээ. Энэ зайе тэрэ 5 минута 55 секунда соо гаталhан байба. Мүн лэ Аргатын Пымжидма Цыремпилова хоёрдохи, Дэрээнэй Валентина Вачеланова гурбадахи hуури эзэлээ.

Хүбүүд сооhоо Баир Дэнзанов (Хурамхаанай hургуули) 2000 метрэй зайе 7 минута 55 секунда соо гаталжа, эрхимлэбэ. Баир Булаев (Дэрээн) хоёрдохи, Баир Мугуев (Аргата) гурбадахи hууринда гараа. Эрэшүүлэй дунда 3000 метрэй зайда үгтэhэн урилдаанда Аргатын hургуулиин хүгжэмэй багша Владимир Бухаев эгээл хурдан байhанаа харуулаа. Тэрэ зайгаа 10 минута 48 секунда соо гаталаа. Тэрэнэй удаа РОВД-гэй хүдэлмэрилэгшэ Геннадий Балдаков, гурбадахиие Аргатын Батожап Надмитов эзэлээ.

Физкультура болон спортын аймагай комитедэй түрүүлэгшэ Анатолий Буянтуев илагшадые амаршалаад, Хүндэлэлэй грамота, диплом, болон дурасхаалай бэлэгүүдые барюулба.

Д. САНДАНОВ.

ХҮНГЭН АТЛЕДҮҮД МҮРЫСЭНЭ

Хүнгэн атлетикээр Российн Федерациин түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Свердловск хотодо болобо. РСФСР-эй 50-яад область, хизаар болон автономито республикын 400 гаран спортсмен энэ ехэ нааданда хабаадаhан байна.

Бурядай хүдөө ажахын институдай багша Мария Зырянова, локомотив-вагон заhабарилгын заводой физическэ культурын инструктор Александр Базаев, Улаан-Үдын индустриально-педагогическа техникумэй студентка Надежда Виноградова гэгшэд республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалhан байха юм.

М. Зырянова 800 метрые 2.15 минута соо гаталба. А. Базаев 100 метртэ 11,3 секунда саг харуулаа. Н. Виноградова табан зүйлэй мүрысөөндэ 3188 очко абаhан байгаа. Сэхыень хэлэхэдэ, эдэмнай хангалтагүй дүнгүүд гээшэ.

* * *

Залуушуулай дунда хүнгэн атлетикээр Алас Дурна зүгэй зонын мүрысөөн Благовещенскдэ дүүрэбэ.

Эндэ манай хэдэн спортсменүүд эдэбхитэй hайнаар мүрысэжэ, чемпионуудай нэрэ сололдо хүртөө. Галина Василенко — 3000 метртэ, Татьяна Калашникова 1500 метр зайда илаба.

* * *

Хүдөөгэй спортсменүүдэй дунда хүнгэн атлетикээр РСФСР-эй түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөн hаяхан Москва шадархи Ступино хотодо үнгэргэгдөө.

Манай республикын бэрхэ хүнгэн атлет Мария Зырянова 800 метртэ урилдахадаа, энэ зайе 2 минута 10.2 секунда соо гаталжа, мүнгэн медальнар шагнагдаhан байна. Энэнь Евдокия Ли гэгшын найман жэлэй урда тээ тогтооhон Буряадай АССР-эй рекордhоо 0,2 секундаар үлүү болоно.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ТОБШОХОНООР

▽ ХОРИН КИЛОМЕТРТЭ урилдаагаар бүхэсоюзна мүрысөөн Красноярскда дүүрэбэ. Манай республикын бэрхэ стайер СССР-эй спортын мастер Федор Капустин («Спартак») зүрүүшын арбанай тоодо ороhон байха юм. Энэнь хангалтагүй дүн гээшэ.

▽ КЛАССИЧЕСКА барилдаагаар бүхэсоюзна мүрысөөн Эрхүү хотодо болобо. «Байгал» гэжэ дурасхаалта шанда хүртэхын түлөө табадахиа үнгэргэгдэhэн энэ нааданда манай республикаhаа В. Бунаев ...hала амжалтатай байгаа. Тэрэ дүрбэдэхи hуури эзэлбэ.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2 ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» октябриин 20-до үнгэргэгдэhэн тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: Хоёр хүн зургаан номер таажа, тус тустаа 5.000 түхэриг шүүбэ. Табан номер таагшад — 4.939 түхэриг (35 карточка), дүрбэн номер тааhан хүнүүд — 75 түхэриг (2.598 карточка), гурбан номер таагшад 4 түхэриг абаха (56.847 карточка).

«Спортлото-2»: Зургаан номер хэншье таагаагүй. Табан номер тааhан хүнүүд — 5.000 түхэриг (9 карточка), дүрбэн номер таагшад — 144 түхэриг (855 карточка), гурбан номер тааhан хүнүүд 4 түхэриг абаха байна (20.204 карточка).

42-дохи тиражай шүүбэри октябриин 31-hээ ноябриин 30 болотор түлэгдэхэ байна.

(ТАСС).

Дэлхэйн газетэнүүд юун тухай бэшэнэб

Монголой Арадай революционно партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал түрүүтэй Монголой Арадай Республикын партийно-правительственна делегациин хани ёhоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд, хөөрэлдөөнүүдые, уулзалганууддые хэжэ дүүргэhэн тухайнь Монголой ба бусад социалис оронуудай хэблэл мэдээсэнэ, тус делегациин Советскэ Союзда ерэhэн тухай коммюнике толилно. Монголой Арадай Республикын партийно - правительственна делегациин Советскэ Союзда ералга, хэhэн хөөрэлдөөнүүд, документнүүдтэ гар табилга аха дүү хоёр арадай хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбооео саашадань хүгжөөлгэдэ, хоёр оронние али бүхы талаарнь ойртуулха хэрэгтэ шэнэ хубита болоно, совет монгол харилсаанда шэнэ шата нээнэ гэжэ газетэнүүд тэмдэглэнэ.

Нэгэдэмэл Нациинуудай Организациин уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаhан статьянуудые гадаадын олон ороной газетэнүүд толилбо.

Ливандахи шахардуу шанга байдал тухай хэблэл мэдээсэнэ.

Таиландын сэрэгэй хунта Вашингтонтой политическэ ба сэрэгэй харилсаагаа hэргээлгын замда оробо гэжэ Польшын «Жиче Варшавы» газетэ Таиландда болоhон правительственна урбалта тухай бэшэхэдээ тэмдэглэнэ. Энэнь мүнөө үедэ Ази түбидэ болоhон хубилалтануудта яашье таарахагүй байна.

Испанида «хархис хүсэнүүдэй үргэн нэгэдэл» эмхидхэхые баруунай бүлэглэлнүүдэй оролдожо байhан ушарта Франциин «Коти дьен де пари» газетэ Мадридhаа абтаhан мэдээсэл соогоо гол анхаралаа хандуулна.

(ТАСС).

ОЛЬСТЕРОЙ ниислэл Белфаст хотодо долоон жэл соо түгшүүрилтэ байдалтай. hүйдхэлтэ ябуулганууд, полицинхидэй хашалта харшалталтанууд хэгдэжэ үргэлжэлhөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Белфаст хотодо хиналта шалгалтын пунктда .

Прессенс бильд — ТАСС-ай фото.

Телефон телеграф радио ХИЛЫН саанаhaa

ПРАГА

hУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

ТАСС

ЧССР-эй Федеральна суглаанай, Чехиин ба Словакиин Национальна Соведүүдэй, областьнуудай, хото городуудай, районуудай национальна комитедүүдэй октябриин 22—23-да болоhон hунгалтын дүнгүүд тухай ЧССР-эй Национальна фронтын Түбэй hунгуулиин комиссиин мэдээсэл эндэ толилогдобо. 10.617.152 hунгагша гэхэ гү, али дуугаа үгэхэ эрхэтэй бүхы хүнүүдэй 99.7 процентнь hунгалтада хабаадаhан байна. hунгагшадай 99.94 процентhээ 99,98 процент хүрэтэр Национальна фронтын кандидадуудай түлөө дуугаа үгөө.

Коммунис партиин политикада, парти ба арадай нэгэдэлдэ Чехословакиин хүн зоной батаар этигэн найдажа байдагые hунгалтын дүнгүүд гэршэлэн харуулба гээд. Түбэй hунгуулиин комиссиин мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

КАИР

Дээдэ хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга

ТАСС

Араб оронуудай гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонорой зүблөөн октябриин 25-да эндэ нээгдэбэ.

Египедэй мэдээсэhэнэй ёhоор, зүблөөн Ливанай асуудалые гүримшуулгын саашанхи харгы замуудые бэдэрэлгэдэ зорюулагдана. Арабууд хоорондын аюулгүйе сахиха хүсэнүүдые энэ орондо 30 мянган хүн хүрэтэр үргэдхэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

БЕЙРУТ

ЛИВАНДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Ливанда аалин нам байдал тогтоод байна. Бейрудэй кварталнуудые ехэ буугаар, миномедоор буудалга зогсоогдоо. Хото городой эдеэ хоолой зүйлнүүдэй зарим магазинууд нээгдэhэн байна.

Гэхэ зуура Ливанай урда хубида шахардуу шанга байдалтай байhаар. Израилиин сэрэгүүд Урда Ливанай Бинт-Жбейль хотые артиллереэр буудаба. Манай арми ойрын үдэрнүүдтэ Тир, Набатия, Сайда хотонуудые бүлимтаран эзэмдэхэ хараатай гээд. Израилиин туhаламжаар хархис христиан хүсэнүүдэй эмхидхэн байгуулhан ороной урда хубиие сүлөөлхэ армиин түлөөлэгшэд мэдүүлбэ. Хархис христиан хүсэнүүдэй шэнэ шэнэ подразделенинүүд Израиль дээгүүр гаргагдажа, ороной урда хуби руу эльгээгдэнэ гээд хэблэл мэдээсэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Урда Ливанай Марджаюн хотодо дөбтолхо үедэнь Израилиин вертолёдууд хархис хүсэнүүдые hомо хэрэгсэлнүүдээр хангаhан байна гэжэ «Тайм» гэдэг журнал бэшэнэ. Энэ районд охи зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдтэ туhаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ тойбо татахын тула Израилиин парашютистнууд хото городые тойроод стратегическэ шухала пунктнуудые эзэмдээ.

НЬЮ ЙОРК

Засаг генералнуудай мэдэлдэ улэбэ

ТАСС

Октябриин 6-да Таиландда гүрэнэй урбалта хэhэн сэрэгэй хунта министрнүүдэй шэнэ кабинедые эмхидхэhэн, «саг зуурын конституциие» бии болгоhон тухайдаа соносхобо, Энээнэй үндэhөөр бүхы засаг захиргаан хархис үзэлтэй генералнуудай гарта үгтэhэн байна.

Шэнэ правительствын бүхы ехэ тушаалнуудта генералнууд, хархис хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд табигдаба гээд гадаадын телеграфна агентствануудай Бангкогhоо мэдээсэнэ. Хунтын удамаршан адмирал Сангад Чалорью оборонын министр болоо. Энээнэй урда тээ Таиландhаа Вашингтондо элшэн сайд байhан Упадид Пачарилангкун гадаадын хэрэгүүдэй министрээр томилогдобо.

Шэнэ кабинедэй программа зохёохы сэрэгэй соведэй гэшүүдhээ бүридэhэн тусхай «зүбшөөлгын органоор» баталагдаха юм гээд соносхогдоо. Энэ орган туйлай ехэ засаг эрхэтэй. правительствын политикые тодорхойлхо, хуулинуудые гаргаха болюулха байна. Ойрын дүрбэн жэл соо орон дотор парламентын hунгалта үнгэргэгдэхэгүй гэжэ Таиландын сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлбэ.

БРЮССЕЛЬ

Шахардуу байдал hулаpуулхын түлөө

ТАСС

Европо түбидэ аюулгүй байдал хангахын, харилсаа холбоо тогтоохын түлөө уласхоорондын комитедэй сесси эндэ дүүрэбэ. Национальна 22 комитедэй, уласхоорондын 12 эмхиин түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаhан байна.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй түгэсхэлэй актын гурими уудые бодото байдалда бэелүүлхэ хэрэгтэ энэ түбиин олониитын хүсэнүүдэй ажал ябуулгын асуудалнуудые хуралдаанда хабаадагшад хаража үзөөд, шахардуу байдал hулаpуулхын түлөө, шахардуу байдал hулаpуулгые политическэ аргаар туйлахаhаа гадна, сэрэг дай сарахын түлөө хүдэлөөндэ олониитые үргэнөөр хабаадуулха зорилготой ажал ябуулгын тодорхой түсэб араалаа.

Ниитэ Европын зүблөөнэй документнүүд манай түби дээрэ бата эб найдамдал хангаха найдамтай үндэhэ hуури болохо ёhотой гээд баталагдан абтаhан коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Гэмтэ этэгээдүүд баригдаагүй байhаар

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Энээнэй урда тээ мэдээсэгдэhэнэй ёhоор, октябриин эхеэр СССР-эй посольствын хүдэлмэрилэгшэ С. В. Степанов Вашингтондо зэбсэгтэ этэгээдүүдэй зүгhөө бандит ёhоор добтологдожо, буугаи hомондо дайрагдан, хүндөөр шархатаhан байгаа.

Энээнтэй дашарамдуулан, США-гай гүрэнэй департаменэдэ эрид буруушаал мэдүүлэгдэhэн ба гэмтэдые бэдэржэ олохо, шангаар хэhээхэ эрилтэ табигдаhан юм.

Ами наhыень абарха хэмжээнүүдэй абтабашье, С. В. Степанов октябриин 25-да наhа бараа.

Гэмтэ этэгээдүүд мүнөө хүрэтэр сүлөөдэ ябаhаар.

ЛУАНДА

Агостиньо Нетын хэлэhэн үгэ

ТАСС

Анголые сүлөөлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй (МПЛА) ЦК-гай пленум эндэ болоҗо байна. МПЛА-гай түрүүлэгшэ, Анголын Арадай Республикын президент Агостиньо Нето тэрээн дээрэ үгэ хэлэбэ. Мүнөө үедэ оромнай национальна шэнэдхэн хубилалтын үедэ оробо гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Энэнь юун гэhэн удхатайб гэхэдэ, социализмын үндэhэ hуури табиха, хүдэлмэришэн ангиин партии байгуулха гэhэн удхатай. Энээнэй тула бэеэ даан байдалтай болоhон сагhаань хойшо Анголын арадай туйлалтануудые шэнжэлхэ, республикые саашадань хүгжөөхэ харгы замуудые хараалха шухала. Анголын арадай баатаршалгата тэмсэлэй, социалис оронуудай, нэн түрүүн Советскэ Союзай ба Кубын зүгhөө хэмжээлэшэгүй туhаламжа үзүүлhэнэйнь ашаар Анголо бэеэ даан байдалтай болоhон байна гэжэ А. Нето тэмдэглээ.